

Vodárenské pohľady

číslo 2/2016

štvrtročník / ročník: 11

**Kam vedie
podceňovanie
verejnej
kanalizácie?**

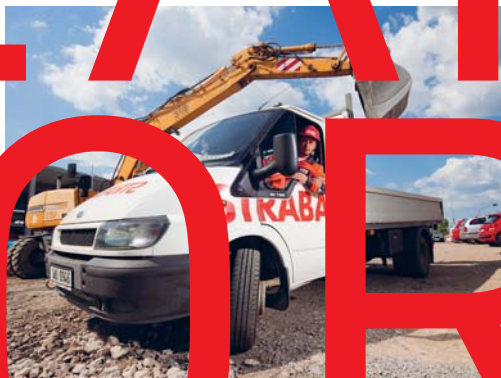
ČOV Kežmarok

ČOV Kežmarok

TEAMS WORK.

STRABAG Pozemné a inžinierske staveľstvo s.r.o. je stavebná spoločnosť s viac ako 50 ročnou tradíciou v stavebnej výrobe na Slovensku.

- dodávka a realizácia stavieb na kľúč
- realizácia inžinierskych stavieb
- výroba a montáž prefabrikovaných konštrukcií
- rekonštrukcie historických a pamiatkovo chránených stavieb

www.strabag-pozemne.sk

ČOV Vrakúňa

STRABAG
TEAMS WORK.

STRABAG Pozemné a inžinierske staveľstvo s.r.o., Mlynské nivy 61/A, 820 15 Bratislava
Tel.: +421 2 3262 1111, strabag-pozemne@strabag.com

4

18

6

19

20

15

21

4 Aktuality/AVS report

- Zasadnutie komisie pre pitné vody EU1
- Zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU
- Mozaika AVS

8 Hlavná téma

- Kam vedie podceňovanie verejnej kanalizácie?

10 Téma

- MŽP SR vyhlásilo štvrtý ročník Ceny Slovenskej republiky za krajinu

13 Téma

- Pozor, osviežujúce kocky ľadu nie sú vždy bezpečné!

15 Téma

- Syndróm zvonku špinavého pohára

18 Čo je nové

- Čo je nové v BVS, a.s.
- Čo je nové v LVS, a.s.
- Čo je nové v StVPS, a.s. a PVPS, a.s.
- Čo je nové vo VVS, a.s

22 SOVAK

Časopis Asociácie vodárenských spoločností

Vodárenské pohľady

Vydavateľ:

Asociácia vodárenských spoločností
Prešovská 48
826 46 Bratislava

www.avssr.sk

IČO: 30854156

Pracovisko:

Nevädzová 5
821 01 Bratislava

Sídlo redakcie: Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Omská 22,
040 01 Košice,
tel./fax.: +421 55 677 00 76

Šéfredaktor: Mgr. Martina Hidvéghyová

e-mail: hidveghyova@penelopa.sk

Zodpovedný redaktor:

Mgr. Adriana Marušinová
e-mail: marusinova@penelopa.sk

Redaktori:

Ing. Ivana Mahríková, PhD.
Ján Pálffy, PhD.
Ing. Peter Ďuroška
Ing. Ján Chovan
Ing. Jozef Vrábel
JUDr. Diana Vacová
Ing. Miloš Dian
Ing. Helena Molnárová
Ing. Božena Dická
Mgr. Slavomíra Vogelová
externý redaktor:
PhDr. Peter Furmaník

Príjem inzercie: Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Omská 22, 04001 Košice,
tel./fax.: +421 55 677 00 76

e-mail: obchod@penelopa.sk

Grafika a sadzba:

Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Tlač: Rotaprint Košice

Autorské práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií a grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe, len s predchádzajúcim písomným súhlasom redakcie.

Nepredajné.

Evidenčné číslo:

EV 3422/09

ISSN: 1336-6467

Ročník: 11

Štvrťročník, Číslo: 2

Dátum vydania: 13. 06. 2016

Zasadnutie komisie pre pitné vody EU1

„
Veľkou té-
mou ochrany
vodárenských
zdrojov je
nevyhnutná
súčinnosť
sektorov pôdo-
hospodárstva
a vodného
hospodárstva.“

Zasadnutie komisie EurEau pre pitné vody - EU1 sa konalo v dňoch 19. 5. – 20. 5. 2016 v Bratislave za účasti 34 delegátov z členských štátov EÚ.

Prvá časť zasadnutia pozostávala z rokovania jednotlivých pracovných skupín:

- Pracovná skupina pre kvalitu pitnej vody
- Pracovná skupina pre zásobovanie pitnou vodou
- Pracovná skupina pre ochranu vodárenských zdrojov

V popoludňajších hodinách sa následne konalo spoločné plenárne zasadnutie EU1, na ktorom boli prezentované závery a zhrnutia z rokovaní jednotlivých pracovných skupín. Po diskusii k predkladaným materiálom boli niektoré stanoviská ešte upravené.

Pracovná skupina pre ochranu vodárenských zdrojov riešila problematiku pesticidov a ich metabolitov, ktoré sa vyskytujú v surovej vode určenej na výrobu pitnej vody. Veľká diskusia prebehla na tému pesticídu Glyfosát a jeho metabolitu AMPA, ktorého používanie je v Európe najrozšírenejšie, a preto aj výskyt v surovej vode je najčastejší. Na jednej strane

boli publikované závery, hovoriace o tom, že Glyfosát je potenciálne karcinogénny, na strane druhej však chýba dostatok štúdií, ktoré by tieto závery preukazovali a tiež nie je k dispozícii komplexný benchmark k úrovni výskytu. Naopak je známe, že Glyfosát i metabolit AMPA sa zo surovej vody veľmi účinne odstraňujú známou technológiou úpravy. Zvýšenú pozornosť však v tejto súvislosti treba venovať používaniu podzemnej vody na pitné účely, ktorá neprechádza žiadnou úpravou. Komisia sa uzniesla, že EurEau vypracuje k problematike potenciálneho zákazu výroby Glyfosátu stanovisko.

Veľkou témou ochrany vodárenských zdrojov je nevyhnutná súčinnosť sektorov pôdohospodárstva a vodného hospodárstva. Boli zadané okruhy pre spoločné rokovania: a) pesticídy a ich metabolity, vrátane látok s endokrinnými účinkami, b) veterinárne liečivá, c) mikropolutanty, d) Rámcová smernica o vode, e) recyklácia vody, f) dusičnany, g) ochrana vodárenských zdrojov. Na úrovni EurEau je ako zásadný nedostatok vnímaná skutočnosť, že pokým na strane vodného hospodárstva existuje pozícia „riadiť vodnej sekcie“, na strane poľnohospodárskeho sektora nie je definovaná adekvátna pozícia, ktorá by mohla byť partnerom pre užšiu spoluprácu v zadaných oblastiach.

EurEau spracováva k jednotlivým okruhom stanoviská, ktoré sú po finalizácii a odsúhlasení podkladom pre rokovania v EP a ďalší lobbying.

V rámci plenárneho zasadnutia prebehla širšia diskusia k revízii Nariadenia EU o hnojivách a o dopadoch novelizácie na vodárenské zdroje.

Pracovná skupina pre zásobovanie pitnou vodou venovala hlavnú pozornosť téme Voda a obehové hospodárstvo (Circular economy). S touto témou úzko súvisí revízia Rámcovej smernice o vodách, recyklácia vody a príprava hygienických štandardov pre jej širšie využitie, napr. využívanie odpadnej vody na pitné účely – pracia voda, získavanie fosforu z odpadovej vody a kalov, získavanie energie v rôznych oblastiach vodného hospodárstva. Na plenárnom zasadnutí sa sformovalo oficiálne stanovisko EU1 k tejto problematike.

Ďalšou naliehavou témou v súvislosti so zásobovaním pitnou vodou boli formy zabezpečenia distribúcie pitnej vody proti teroristickému útoku, či iným hrozbám kontaminácie. Táto téma vystúpila do popredia aj z dôvodov možných odpadov migračnej krízy na EÚ.

Pracovná skupina pre kvalitu pitnej vody sa zaoberala predovšetkým hodnotením a posudzovaním ďalšieho vývoja revízie Smernice pre pitnú vodu, diskutovalo sa tiež o politickom rámci úpravy smernice (DWD) na úrovni EÚ. Dôležité pre ďalší vývoj DWD je zjednotenie štandardov pre pitnú vodu z hľadiska dopadu na zdravie človeka a tiež environmentálnych štandardov. Ide o dlhodobý systematický proces, v odbornej skupine sa diskutuje znenie každého článku DWD do úplného detailu. Otvára sa spolupráca so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) na aktualizáciu štandardov pre pitnú vodu – jednoročný projekt. Výsledná podoba novej DWD by mala byť akceptovateľná pre všetky zainteresované strany, celú spoločnosť.

Ing. Alena Trančíková
člen EU1 za AVS
foto: archív AVS

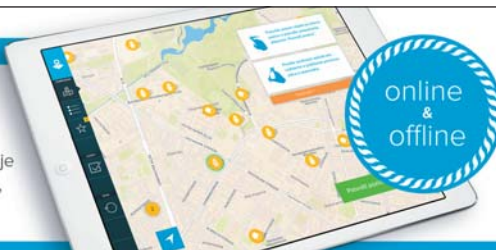

www.tablano.sk

MOBILNÁ PRÁCA BUDÚCNOSTI

Bez papierovania. Jednoduchá. Efektívna.

tablano je inovatívna aplikácia pre prácu v teréne, umožňuje v tablete zbierať a editovať rôzne dáta o všetkých objektoch, napr.: šachtách, hydrantoch, prípojkách, či zákazníkoch.

Plná funkcionálnosť aj offline, umožňuje vykonávať zadané úlohy, odpočty, revízie, kontroly objektov, meniť polohu, aj zadávať nové objekty.

- ✓ Plný prístup aj cez web/CMS
- ✓ Nezávisle na existujúcom GIS/IS
- ✓ Mapa & Navigácia

GIS Services, s.r.o. // Nám. SNP 98/2, 960 01 Zvolen // Tel. 045/5332790

Inzercia

Zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU

V dňoch 26. - 27. 5. 2016 sa v Holandskom meste Haag uskutočnilo zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU.

Prvý deň zasadnutia na začiatku mimoriadneho valného zhromaždenia otvoril prezident EUREAU Bruno Tisserand a informoval účastníkov o programe zasadnutia na dva dni.

Bruno Tisserand predstavil nových členov valného zhromaždenia Charlesa Brincata (Malta) a Toma Leahy (Írsko) a informoval prítomných o žiadosti Slovinska nominovať svojho člena do valného zhromaždenia EUREAU.

Valné zhromaždenie privítalo Olivera Lobe (Nemecko), ktorý bol menovaný za generálneho tajomníka EUREAU a svoju činnosť začne koncom októbra v tomto roku.

Všetky právne, ústavné zmeny vykonané organizáciami, ako je EUREAU, ktoré sídlia v Bruseli, musia byť registrované vo francúzštine v úradnom vestníku Belgicka. Existuje celý rad ústavných a ďalších zmien, ktoré boli v poslednom roku v EUREAU, ktoré musia byť úradne registrované na Monitori. Valné zhromaždenie EUREAU musí schváliť dokument predtým, ako informácie oficiálne zašle na Monitor.

Program zasadnutia pokračoval schválením zápisnice zo zasadnutia valného zhromaždenia v Miláne v októbri 2015, ktorú prezentoval poslednýkrát vo svojej funkcii zastupujúci generálny tajomník Neil Dhot.

Pred niekoľkými mesiacmi začala vo funkcii prezidentky IWA pôsobiť Diane D'Arras. Prezident EUREAU Bruno Tisserand pozval na zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU v Haagu Diane D'Arras, aby predstavila svoju víziu a priority pre IWA, ktorá sa na zasadnutí vyslovila za ešte oveľa užšiu spoluprácu s EUREAU.

V ďalšom bode pokladník EUREAU Alain Gilles a zastupujúci generálny tajomník Neil Dhot predstavili konečný rozpočet EUREAU za rok 2015 ako aj rozpočet na rok 2016.

Výkonný výbor EUREAU schválil v októbri 2012 novú verziu vnútorných predpisov (predtým nazývané pracovné pravidlá), ale neboli predložené valnému zhromaždeniu na konečné schválenie. Táto administratívna chyba sa napravila na zasadnutí formálnym súhlasom valného zhromaždenia.

Existuje 9 výziev pre európsky vodný sektor, ktoré sú zvýraznené v stratégii EUREAU na roky 2015-2017. Dve z týchto úloh priamo súvisia s dlhodobou odolnosťou a udržateľnosťou našich vodných zdrojov a infraštruktúry a ich schopnosťou vyrovnať sa s tlakom rastúceho dopytu a zmenou klímy.

Na záver prvého dňa zasadnutia valného zhromaždenia EUREAU Jan Peter van der Hoek, člen EÚ1 za Vewin (Holandsko), prezentoval vodárenský sektor v Holandsku.

Večerný program pokračoval návštevou Medzinárodného súdneho dvora v Haagu.

Druhý deň zasadnutia začal prezident EUREAU Bruno Tisserand správou o svojej činnosti za prvý rok predsedníctva. Informoval členov valného zhromaždenia o svojich nedávnych dôležitých stretnutiach s vedú-

cimi pracovníkmi Európskej komisie.

Sekretariát EUREAU informoval vo svojej prezentácii členov valného zhromaždenia o súčasnej politickej situácii v Bruseli, čo sa týka najmä boja proti terorizmu a migrácii ako aj o výsledkoch práce sekretariátu EUREAU v Bruseli.

Zasadnutie valného zhromaždenia pokračovalo prerokovaním správ predsedov komisií: EU1, EU2, EU3, kde boli prednesené návrhy pozičných listov do Európskej komisie: bridlicový plyn, povodne, mikropolutanty, povrchové vody, ktoré valné zhromaždenie schválilo.

Bertrand Vallet zo sekretariátu EUREAU informoval prítomných, že veľa členov EUREAU neodpovedalo na výzvu na predkladanie údajov a dodávaní informácií o prieskume.

V závere prezident EUREAU Bruno Tisserand informoval členov valného zhromaždenia o aktuálnych personálnych záležitostiach ohľadom vymenovania nového generálneho tajomníka a o ďalších otázkach ohľadom ľudských zdrojov.

V októbri tohto roku bude zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU v septembri v Kodani a v budúcom roku v máji v Paríži a v októbri v Bilbae.

Ing. Vladimír Jakub
člen valného zhromaždenia EUREAU

”

Existuje 9 výziev pre európsky vodný sektor, ktoré sú zvýraznené v stratégii EUREAU na roky 2015-2017. Dve z týchto úloh priamo súvisia s dlhodobou odolnosťou a udržateľnosťou našich vodných zdrojov a infraštruktúry a ich schopnosťou vyrovnať sa s tlakom rastúceho dopytu a zmenou klímy.

”

POZVÁNKA

33. ročník
Celoslovenskej súťaže zručnosti
vodárenských pracovníkov
Košice 2016

Termín: 7. – 9. september 2016

Miesto: Hotel Centrum, Košice

Hlavný organizátor:

Generálni reklamní partneri:

Mozaika AVS

Asociácia vodárenských spoločností v jarnom období prezentovala činnosť svojich členov na viacerých významných podujatiach. Prvým z nich bolo slávnostné stretnutie vodohospodárov na zámku Víglaš pri príležitosti **Svetového dňa vody**. Podujatie sa konalo pod záštitou ministra životného prostredia SR a jeho organizátormi bola Asociácia vodárenských spoločností (AVS) a Združenie zamestnávateľov vo vodnom hospodárstve na Slovensku (ZZVH). Témou Svetového dňa vody v roku 2016 bola „Voda a zamestnanosť“. Uvedená téma je aktuálna nielen vo svete, ale čoraz viac rezonuje aj medzi vodohospodármi na Slovensku. Vodárenské spoločnosti pociťujú nedostatok pracovných síl s odborným vzdelaním na úrovni pracovníkov so stredoškolským aj vysokoškolským vzdelaním. Cieľom Asociácie vodárenských spoločností je posilniť rezort vodného hospodárstva v oblasti vzdelávania o čom svedčia aj aktivity AVS a ZZVH počas veľtrhu **Coneco racioenergia a voda**, kde bola jedným zo sprievodných podujatí konferencia „Voda a zamestnanosť“ venovaná študentom stredných a vysokých škôl. Zamestnávateľia z rezortu vodného hospodárstva na nej prezentovali svoju prácu a možnosti zamestnania, ktoré ich spoločnosti ponúkajú mladým ľuďom. O možnostiach štúdia v odbore Vodného hospodárstva a vodných stavieb bližšie informoval prorektor Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Súčasťou konferencie bolo vyhodnotenie 5. ročníka výtvarnej

súťaže študentov stredných umeleckých škôl. Cenu Asociácie vodárenských spoločností získala Renáta Batorová za fotografiu: „Kým pijeme, žijeme“, zo strednej umeleckej školy v Kežmarku.

Súčasťou veľtrhu bolo aj vyvrcholenie mediálnej kampane AVS s názvom „**Pripojme sa!**“ Reprezentanti Asociácie vodárenských spoločností na slávnostnom podujatí v bratislavskom Incheba Expo Clube odovzdali ceny výhercom v súťaži „Pripojme sa!“ Okrem starostov a poverených zástupcov ocenených obcí, predstaviteľov vodárenských spoločností bol prítomný prezident AVS, Ing. Stanislava Hreha, PhD. a konateľka Agentúry PENELOPA, Mgr. Martina Hidvéghyová. Vyžrebované obce, ktoré zaznamenali najväčší progres v pripojenosti na verejnú kanalizáciu, získali vysokokvalitné krovínorezy značky Honda. Ceny si osobne prebrali starostovia ocenených obcí, pričom hlavným víťazom sa stala obec Smrdáky. Environmentálna kampaň Pripojme sa! prebehla na jeseň v roku 2015. Zapojilo sa do nej všetkých 16 členov AVS. Cieľom kampane bolo upozorniť majiteľov nehnuteľnos-

tí na Slovensku, že najsprávnejšou ekologickou voľbou vlastníka nehnuteľnosti je pripojiť sa na vybudovanú verejnú kanalizáciu.

Asociácia vodárenských spoločností prezentovala aktivity svojich členov v spoločnom stánku s MŽP SR a AVS počas veľtrhu Coneco racioenergia a voda. Zároveň sa predstaví aj na 21. ročníku špecializovanej výstavy vodného hospodárstva, hydroenergetiky a ochrany životného prostredia **AQUA** v Trenčíne, kde srdečne pozývame

všetkých vodohospodárov.

Dňa 28. apríla sa uskutočnil Snem Asociácie vodárenských spoločností. Stretli sa na ňom zástupcovia 14 vodárenských spoločností. Prebrali aktuálne témy ako Regulačná politika v období 2017-2020, zavedenie dvojložkovej ceny vodného a stočného a jeho dopad na činnosť vodárenských spoločností. Na sneme AVS prebehli aj doplňujúce voľby do správnych a kontrolných orgánov AVS. Všetkým našim členom oznamujeme, že od 29. apríla 2016 pracuje Správna a Dozorná rada AVS v nasledovnom zložení:

Správna rada AVS:

Ing. Stanislav Hreha, PhD., Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.
Ing. Miroslav Kundrík, Severoslovenské vodárne a kanalizácie, a.s.
Ing. Jozef Gajdoš, Trenčianske vodárne a kanalizácie, a.s.
Ing. Zsolt Lukáč, Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s.
Ing. Milan Mojš, Vodárenská spoločnosť Ružomberok, a.s.
Ing. Ján Podmanický, Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.
Ing. Robert Tencer, Podtatranská vodárenská prevádzková vodárenská spoločnosť, a.s.

Dozorná rada AVS:

Ing. Vladimír Pastorek, Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s.
Ing. Ján Balušík, Považská vodárenská spoločnosť, a.s.
Ing. Milan Ďaďo, Oravská vodárenská spoločnosť, a.s.
Ing. Peter Martinka, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.
Prezidentom AVS bol jednohlasne zvolený Ing. Stanislav Hreha, PhD.
Viceprezidentom Ing. Miroslav Kundrík
Predsedom Dozornej rady AVS ostáva Ing. Vladimír Pastorek

Všetkým členom správnej a dozornej rady prajeme pri zastupovaní záujmov vodárenských spoločností veľa úspechov.

Ing. Ivana Mahríková, PhD.
Kancelária AVS

21. MEDZINÁRODNÁ ŠPECIALIZOVANÁ VÝSTAVA VODNÉHO HOSPODÁRSTVA, HYDROENERGETIKY, OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA A ROZVOJA MIEST A OBCÍ

aqua®

14. – 16. 6. 2016

Expo Center Trenčín
www.expoctrn.sk

V minulom vydaní sme hovorili o **hladkých plnostenných rúrach**, ktoré svojou kvalitou a technológiou výroby zvládajú aj tie najnáročnejšie pokládky:

- **PVC Quantum SN12 – SN16** plnostenná trojvrstvová technológia zaručujúca vysokú tuhosť proti vonkajšiemu prerazeniu, a to aj pri bodoch mrazu (pokládka do -10 °C) a vysokú odolnosť voči abrázii, vnútornému opotrebeniu. Rúry majú navyše vnútorné značenie, čo zamedzuje, resp. odhaľuje prípadnú zámenu.

- **PP MASTER SN10 – SN16** plnostenná trojvrstvová technológia podobne ako pri systéme PVC QUANTUM. Rúry sú označované snehovou vločkou - pokládka do -10 °C, vysoká tepelná a chemická odolnosť a odolnosť voči abrázii.

- **PP WASTIC SN10 – SN16** (plnostenná jednovrstvová technológia) najjednoduchší technologický systém z rúr ponúkaných výrobcami plastových potrubných systémov, napriek tomu je aj tento systém hrdlovaný. Nepoužíva dvojité hrdlo a je osadený obdobne ako **PVC QUANTUM** a **PP MASTER** tesnením s výstužným krúžkom zabráňujúcim vytlačeniu z drážky pri montáži a prerastaniu koreňov a vzniknutej netesnosti systému.

Pre možnosť vyskladať kanalizačnú, resp. dažďovú sieť z jedného materiálu PP (polypropylén) má spoločnosť **PIPELIFE** v ponuke tieto systémy:

- **ID PRAGMA**, PP korugované rúry s vnútorným priemerom **DN200 – DN1400 mm** s kruhovými tuhosťami **SN8, SN10, SN12, SN16**.

- **PP MASTER**, PP plnostenné trojvrstvové hladké rúry v priemeroch **D110 – D500 mm** s kruhovými tuhosťami **SN10, SN12, SN16**

- **PP WASTIC**, PP plnostenné jednovrstvové hladké rúry v priemeroch **D160 – D500 mm** s kruhovými tuhosťami **SN10, SN12, SN16**.

Všetky tieto systémy majú **integrované hrdlo** (nie dvojité presuvné hrdlo, čo prináša riziko netesnosti).

Neodlúčiteľnou súčasťou potrubných sietí sú samozrejme aj **šachty**.

Spoločnosť **PIPELIFE** vyrába a dodáva na trh polypropylénové šachty pre domové prípojky priemerov **D200, 315, 400 mm, všetky bez použitia recyklátov!**

Pre hlavné a vedľajšie siete revízne a vstupné šachty priemerov **PRO630, PRO800 a PRO1000** s napojením rúr až do priemeru **DN1000 mm**.

PP Kanalizačné šachty spoločnosti **PIPELIFE** majú obrovské výhody:

- **V 100% tesnosti** spojov jednotlivých častí (skruž, kónus), nedochádza k priesaku v mieste pripojenia potrubia, nedochádza k priesaku splaškov do pôdy.

- **V 100% tesnosti** spojov jednotlivých častí (skruž, kónus), nedochádza k prenikaniu spodnej vody do systému, nezapíňajú ČOV.

- **V hmotnosti** jednotlivých častí ako aj v hmotnosti celkovej šachty, v zrýchlení výstavby a v znížení nákladov, pokládka bez nutnosti použitia ťažkých mechanizmov.

- **V statickej stabilite** nedochádza k zborteniu tela šachty a vďaka zosilnenému dnu nedochádza k porušeniu šachty ani pri najkritickejších hladinách spodnej vody.

Spoločnosť **PIPELIFE** vďaka svojej flexibilnej výrobe ponúka a dodáva na trh šachtové dno s pripojením potrubia v štandardných uhloch s odklonom po 15°, no najmä s pripojením potrubia v uhloch podľa požiadaviek situácie, bez nutnosti použitia prídavných, napr. výkyvných hrdiel.

Vďaka širokému sortimentu prináša spoločnosť **PIPELIFE** na trh kompletný systém od užívateľa až po ČOV.

KAM VEDIE PODCEŇOVANIE VEREJNEJ KANALIZÁCIE?

Dlhé roky vodárenské spoločnosti v spolupráci so štátom a EÚ dobiehajú úroveň životného štandardu obyvateľov Slovenska výstavbou kanalizácií a vodovodov. Siete, ktoré sú už v západnej Európe samozrejmosťou, v obciach a mestách na Slovensku nie sú, pretože len zhruba 65% obyvateľov má pripojenie na verejnú kanalizáciu.

„
Žiadna vodárenská spoločnosť by bez reálneho dopytu z obce nezačala realizovať stavbu kanalizácie. Ide o jediné správne riešenie zneškodňovania odpadových vôd.“

Obyvatelia obcí takto znevýhodnených nepostavenými sieťami sa prirodzene domáhajú ich výstavby, často sa aj hovorí o zostalosti východu Slovenska, kde je situácia v pripojenosti najhoršia. Ako euroobyvatelia sa aj Slováci chcú prepracovať úrovňou života do tohto storočia.

V tejto súvislosti sa v denníku Pravda publikoval článok s výrokmi šéfa ÚRSO pána Holjenčíka, týkajúc sa spochybnenia oprávnenosti investícií do výstavby verejných kanalizácií financovaných za podpory EÚ. Tento článok, ktorý je v protiprúde s dlhodobými plánmi štátu a záväzkami voči EÚ skutočne nemilo prijala nielen verejnosť vrátane zástupcov obcí, ale aj Asociácia vodárenských spoločností, ktorá združuje prevádzkovateľov verejných vodovodov a kanalizácií v rámci celého Slovenska, ktorými sú vodárenské spoločnosti.

Oslovili sme preto prezidenta AVS Ing. Stanislava Hrehu o stanovisku AVS ku problematike a spochybneniam stratégií, ktoré boli v Pravde publikované. V čom podľa Vás spočíva význam investícií do rozširovania sietí verejných kanalizácií?

Slovensko je členom EÚ a považuje sa za vyspelý demokratický štát, preto som presvedčený, že každý obyvateľ Slovenska má právo rovnako ako ostatní obyvatelia euroregiónu žiť v čistom životnom prostredí. Všetkým by nám malo záležať na tom, aby idea kvalitného životného prostredia bola zachovaná v reálnej podobe pre ďalšie generácie. Je tiež pochopiteľné, že Slováci chcú mať zabezpečený životný štandard adekvátny 21. storočiu, ktorý bezpochyby počíta s pripojením sa na vodárenské siete.

Všetky vodárenské spoločnosti si pred prípravou projektu preveria záujem o výstavbu vodovodu alebo kanalizácie. Spolupracujú pri tom so starostami a primátormi jednotlivých miest a obcí, dokonca sa o tom rokuje aj v mestských a obecných zastupiteľstvách. Žiadna vodárenská spoločnosť by bez reálneho dopytu

z obce nezačala realizovať stavbu kanalizácie. Ide o jediné správne riešenie zneškodňovania odpadových vôd.

Čo si myslíte o alternatívne budovania individuálnych domových čistiarní, je to reálne riešenie pre Slovensko?

Názor, že by bolo lepšie vybudovať domové čistiarne odpadových vôd (DČOV) považujem za nesmierne zavádzajúci. DČOV sú lacnejšie len pri obstarávaní, ale ich prevádzka je v konečnom hodnotení rozhodne drahšia. Predovšetkým ale nedodržívaním alebo nedôsledným dodržiavaním technických parametrov a hlavne správneho odborného prevádzkovania, dochádza ku znečisťovaniu životného prostredia a z novovybudovanej domovej čistiarne veľmi rýchlo stáva drahá netesná žumpa. Túto skutočnosť vieme reálne posúdiť, pretože v oblastiach, kde ešte verejná kanalizácia nie je vybudovaná, fungujú tieto individuálne domové čistiarne a skutočne len málokto poskytuje dokonalú starostlivosť svojej domovej čistiarni. Problém je v tom, že čistenie odpadových vôd v ich domácej čistiarni zabezpečujú živé organizmy, ktoré potrebujú vhodné podmienky pre život (neustály prísun vzduchu a potravy), ktoré sú súčasťou organického znečistenia splaškových vôd. Treba si uvedomiť, že nejde len o postavenie stavby – čistiarne, je to záväzok na permanentnú starostlivosť a údržbu. Existuje mnoho dôkazov o tom, že v obciach s takto vybudovanými domovými čistiarnami vznikli namiesto funkčných objektov zápachajúce stoky s ložiskami baktérií, nebezpečných látok toto je realita. AVS dostala dokonca list, kde nás obyvateľka žiada o pomoc, pretože z jej obce sa stala „smradľavá stoka“. Je veľa prípadov obcí, v ktorých sa po vybudovaní kanalizácie ľudia s radosťou pripájali, pretože sa zbavili bremena starostlivosti o vlastnú čistiareň odpadových vôd.

To je praktická stránka veci, pripojenosť na verejnú kanalizáciu je predsa ošetreňá i legislatívne.

Áno, rozhodne povinnosti vyplývajúce zo smernice EÚ 91/271/EHS o čistení komunálnych OV – to si predsa nevymysleli vodárenské spoločnosti a Slovenská republika ani nemala žiaden priestor na dobré, či zlé politické rozhodnutie. Jednou podmienkou vstupu do EÚ boli záväzky voči nej a smernice EÚ. Okrem toho, budovanie kanalizácií a ČOV pomáha splniť environmentálne ciele rámcovej smernice o vode, a teda dosiahnuť dobrý stav vôd (tak ako je to uvedené vo Vodnom pláne Slovenska, ktorý pozostáva z plánov manažmentu povodia Dunaja a Visly). Dôležitá je aj skutočnosť, že pre žiaden projekt, ktorý by nespĺňal podmienku na zabezpečenie 85% nej pripojenosti (vo výnimočných prípadoch 80%) by nebola schválená finančná podpora z OPKŽP – schválené sú len projekty, ktoré zabezpečia úplný súlad s požiadavkami smernice 91/271/EHS. Určite by pomáhalo predísť rôznym dezinformáciám v médiách, keby v regulačnej rade bol zastúpený aj odborník na vodné hospodárstvo. Asociácia vodárenských spoločností o to už roky žiada, ale bezvýsledne.

Pripojenie sa na vybudovanú verejnú kanalizáciu nie je otázka jedného dňa a v obciach je to zvyčajne dlhší proces. Ako hodnotíte zo skúseností vodárenských spoločností túto „postvýstavbovú“ fázu, ktorej naplnenie si žiada zákon? Naozaj sa výstavbou nových stavieb zvyšuje vodné a stočné?

Každá realizácia stavby má svoje pravidlá, jej ciele sa naplňujú postupne. Nemôže mať hneď po uvedení do prevádzky 100%nú pripojenosť. Jasne o tom hovoria hodnotiace pravidlá EK, ktoré hodnotia pa-

parameter pripojenosti na verejnú kanalizáciu až tri roky po odovzdaní stavby do prevádzky. V rokoch 2014-2016 sa ukončilo mnoho projektov realizovaných za podpory EÚ. Hodnotiť ich oprávnenosť niekoľko mesiacov po ich uvedení do prevádzky je zavádzajúce. Obyvatelia musia mať dostatočný časový priestor na to, aby sa mohli na novovybudované siete pripojiť. Zákon nariaduje obyvateľom povinnosť sa pripojiť na vybudovanú kanalizáciu. Nie všetci ten záväzok okamžite plnia, ale postupne každý chápe, že pripojenie na verejnú kanalizáciu je jediná správna voľba. Vodárenské spoločnosti a úrady životného prostredia robia v tejto oblasti osvetu a postupne dochádza k naplňaniu podmienok čerpania eurofondov. Obyvateľom stále viac záleží na životnom prostredí a ich zdraví a postupne sa celé obce pripájajú na kanalizácie. Nie je pravdou, že cena vodného a stočného bude stúpať len kvôli novým stavbám. To skôr preto, že Úradom pre reguláciu sieťových odvetví boli roky neobjektívne presadzované politické rozhodnutia o cene vody. Roky sa vodárenské spoločnosti trápia so sanovaním starých potrubí, pretože na nové nemajú finančné prostriedky a to vďaka regulačnej politike nastavenej týmto úradom. Bez finančných prostriedkov vznikajúcich z reálnych odpisov nie je možné zabezpečiť údržbu a opravu. Položme si otázku, ako je možné, že iné sieťové odvetvia sú regulované celkom iným kľúčom. Dokonca majú povolené aj vysoké zisky, o čom môžu vodárenské spoločnosti len snívať. Asociácia vodárenských spoločností na túto absurditu upozorňuje Úrad pre reguláciu už dlho, ale bez odozvy.

Oslovili sme i VÚVH

Na názor na problematiku verejných kanalizácií sme sa opýtali i generálnej riaditeľky Výskumného ústavu vodného hospodárstva Ing. Ľubici Kopčovej, PhD. Dostali sme jednoznačné odborné stanovisko.

Rozvoj verejných kanalizácií je navrhovaný v súlade s vecnými požiadavkami, ktoré vyplývajú z predmetnej legislatívy EÚ a SR vrátane koncepčných a plánovacích dokumentov s cieľom vytvoriť podmienky na dosiahnutie dobrého stavu povrchových a podzemných vôd, ochrany zdravia obyvateľstva. **Dosiahnutie tohto cieľa je najefektívnejšie budovaním stokových sietí a ČOV prioritne v aglomeráciách väčších ako 2 000 EO.** Proces výstavby stokových sietí a ČOV na Slovensku po vstupe do EÚ je veľmi intenzívny. Prioritne sú realizované stavby v aglomeráciách väčších ako 10 000 EO a v posledných rokoch je ťažisko prác v aglomeráciách vo veľkostnej kategórii 2 000 až 10 000 EO.

Táto mohutná výstavba stokových sietí, rekonštrukcií, intenzifikácií a budovaní nových čis-

tiarní odpadových vôd je možná aj vďaka finančným zdrojom Európskej únie. **Výstavbu centralizovaných kanalizačných systémov považujeme za najefektívnejší spôsob využitia finančných prostriedkov na dosiahnutie stanovených cieľov vzhľadom na ich životnosť.**

Použitie individuálnych systémov alebo iných primeraných systémov (vrátane domových čistiarní odpadových vôd) v oblastiach s koncentrovanou zástavbou považujeme za doplnkové a dočasné riešenia. Opodstatnenie týchto systémov vidíme najmä v oblastiach s nízkou koncentráciou zástavby.

V oboch prípadoch použitia individuálnych systémov sa musí dosiahnuť rovnaká úroveň ochrany životného prostredia ako pri odvádzaní a čistení odpadových vôd verejnou kanalizáciou. Realizácia individuálnych systémov musí byť v súlade s ustanoveniami zákona č. 364/2000 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a súvisiacej legislatívy. **(šefr.)**

Krátka anketa - starostovia a primátori obcí

1. Aký je Váš názor na odkanalizovanie Slovenska výstavbou verejných kanalizácií a ČOV?

Ing. Miroslav Blahušiak – primátor mesta Turany

Výstavba verejných kanalizácií a ČOV by mala naďalej ostať prioritou Slovenska. Čistenie odpadových vôd by malo byť prioritou štátu a samosprávy spoločne a to nielen z lokálneho pohľadu ale i z pohľadu nášho umiestnenia v Európe ako štátu bohatého na vodné zdroje.

Ladislav Zvara – starosta obce Štiavnička

Odkanalizovanie Slovenska výstavbou verejných kanalizácií a ČOV by malo patriť medzi prvoradé úlohy obcí a miest Slovenska

Ing. Jan Kapolka – starosta obce Ľubica

Odkanalizovanie Slovenska výstavbou verejných kanalizácií a ČOV by malo byť v súčasnosti už štandardom, dokonca aj v obciach s relatívne malým počtom obyvateľov.

Ing. Valéria Klapáčová – starostka obce Veľopolie

Podľa môjho názoru je odkanalizovanie Slovenska veľkým prínosom pre občanov.

Umožňuje ľuďom žiť v čistom a kvalitnom prostredí. Aj v takej malej obci ako je naša, je zreteľný rozdiel pred vybudovaním kanalizácie a teraz. Máme čistejšie priekopy, bez zápachu a občania nemusia riešiť vyprázdňovanie domových žump.

Zo strany našich občanov sú len kladné ohlasy. aj keď v začiatkoch najväčším problémom bola finančná stránka - platiť stočné.

Postupne sme sa dopracovali k 95% napojenosti na verejnú sieť a to je dôkazom, že našim občanom záleží na životnom prostredí, v ktorom žijú.

2. Má podľa Vás zmysel investovať do výstavby verejných kanalizácií a ČOV v kontexte života v 21. storočí, v súvislosti so životným prostredím?

Ing. Miroslav Blahušiak – primátor mesta Turany

Investovať do výstavby verejných kanalizácií a ČOV má zmysel a o tomto môžu pochybovať len nezorientovaní ľudia. Myslím si, že na Slovensku sa dnes chápe význam odkanalizovania a čistenia odpadových vôd veľmi dobre. Európa a svet by sa mal skôr zaoberať čistením odpadových vôd v prímorských štátoch, kde odpad bez čistenia priamo ústi do mora a len málokto vie, že v rozvojových štátoch sa odpad priamo sype do mora a že v námorných mapách sú vyznačené smetiská na odpad. Jedno také je aj napríklad v blízkom Jadrane.

Ing. Jan Kapolka – starosta obce Ľubica

Pravdaže, investovať do výstavby verejných kanalizácií a ČOV má zmysel. Každý zdroj nenapojený na verejnú kanalizáciu je možným rizikom znečistenia životného prostredia.

Ing. Valéria Klapáčová – starostka obce Veľopolie

Investovať do výstavby verejných kanalizácií a ČOV má zmysel. Je len škoda, že veľa obcí nie je ešte odkanalizovaných. Obce na výstavbu kanalizácií nemajú dostatok financií a získanie finančných zdrojov na takéto akcie je náročné. Myslím si, že by na takéto projekty malo byť vyčlenených viac prostriedkov zo štátneho rozpočtu.

Ladislav Zvara – starosta obce Štiavnička

Pre životné prostredie je to nevyhnutné v súvislosti s vodnými tokmi, zdrojmi pitnej vody ako aj samostatnej fauny a flóry.

3. Bolo by podľa Vás vhodné ako alternatívne riešenie ku investíciám do stavby verejných kanalizácií a ČOV individuálne stavať domové čistiarne odpadových vôd?

Ing. Miroslav Blahušiak – primátor mesta Turany

Alternatíva výstavby domových čističiek je veľ-

mi blízka k formálnemu zabezpečeniu čistenia odpadových vôd z rodinných domov. V súčasnej dobe nie sme schopní zabezpečiť pravidelnú kontrolu v krátkych časových intervaloch odpadových vôd z domových čistiarní z každého domu. Interval kontroly odpadových vôd domových čistiarní by mal byť zhodný s kontrolami veľkých ČOV. Kvalitné a zodpovedné čistenie odpadových vôd v súčasnej dobe sú schopní zabezpečiť len profesionálni prevádzkovatelia vodární a kanalizácií.

Ladislav Zvara – starosta obce Štiavnička

S týmto názorom sa nestotožňujem, nakoľko naša obec je odkanalizovaná na 100 % a nemáme s tým žiadne problémy, i keď samostatné budovy stojace mimo intravilánu obce ako aj hotely, chaty a iné zariadenia, ktoré nie sú napojené na ČOV, by mali mať vybudované samostatné čistiarne odpadových vôd. Z toho dôvodu by sa majiteľ týchto zariadení mal vedieť postarať aj o ich prevádzku.

Ing. Valéria Klapáčová – starostka obce Veľopolie

Domové čistiarne odpadových vôd ako alternatívne riešenie je vhodné len v tých lokalitách, kde nie je absolútne možné vybudovanie kanalizácie. Nemyslím si, že každý majiteľ domu by sa dokázal sám o ňu starať /hlavne starší občania/.

Zo skúsenosti domové čistiarne odpadových vôd správne fungovali len pomerne krátky čas.

Ing. Jan Kapolka – starosta obce Ľubica

Individuálna výstavba domových čistiarní by mala byť len alternatívou v prípade, keď napojeniu na verejnú kanalizáciu a ČOV bránia väčšie vzdialenosti a je to nerentabilné (samoty, chaty, farmy).

V prípade, ak by bola vybudovaná domová ČOV v súlade so všetkými predpismi a projektovou dokumentáciou, domnievam sa, že užívateľ takej ČOV by sa vedel o ňu postarať. V súčasnosti je viacero technológií a postupov ako odpadovú vodu zneškodniť. **(šefr.)**

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky vyhlásilo štvrtý ročník Ceny Slovenskej republiky za krajinu

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Pri príležitosti VIII. ročníka Informačného dňa Európskeho dohovoru o krajine bol 12. apríla 2016 v priestoroch Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice, Technická univerzita Zvolen, vyhlásený štvrtý ročník Ceny Slovenskej republiky za krajinu (ďalej len cena). Vyhlásovateľom ceny je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, národným koordinátorom je Slovenská agentúra životného prostredia.

Oprávnenými kandidátmi ceny sú miestne a regionálne samosprávy, združenia miestnych a regionálnych samospráv (mikroregionálne združenia), cezhraničné združenia miestnych a regionálnych samospráv spoločne spravujúce krajinu a mimovládne organizácie.

Kandidáti na cenu sa prihlasujú prostredníctvom prihlášky (návrhu) realizácie oprávnených projektov s charakterom implementovaných krajinných koncepcií a opatrení, spĺňajúce kritériá pre posudzovanie ceny. Nomináciu môže podať aj tretia strana, s písomným súhlasom kandidáta s návrhom na cenu. Kandidovať na ocenenie môžu opakovane oprávnení kandidáti s výnimkou laureátov predchádzajúcich ročníkov.

Po administratívnej kontrole oprávnenosti predložených návrhov projektov sú nominované projekty na Cenu Slovenskej republiky za krajinu hodnotené z odborného hľadiska. Odborné hodnotenie prebieha formou prezentácie projektu kandidátom na cenu a ná-

slednou diskusiou s odbornou komisiou ceny pre aktuálny ročník. Odborná komisia je zložená zo zástupcov verejnej správy, akademickej obce a tretieho sektora pôsobiaceho v danej oblasti. Okrem laureáta Ceny Slovenskej republiky za krajinu môže odborná komisia udeliť osobitné uznanie aj ďalším nominovaným projektom.

Cena je udeľovaná v dvojročnom cykle, v každom párnom roku. V nepárnom roku je laureát národnej ceny nominovaný Slovenskou republikou na Cenu Rady Európy za krajinu, podľa pravidiel Rady Európy. Laureátom prvého ročníka sa v roku 2010 stala Nadácia Ekopolis s projektom Projekt trvalej starostlivosti o krajinu prostredníctvom grantových programov Nadácie Ekopolis. V nasledujúcom ročníku bola cena udeľovaná Čiernohronskej železnici, n. o. za projekt Záchrana, obnova a prevádzka Čiernohronskej železnice v Čiernom Balogu. Posledným laureátom ceny bola v roku 2014 obec Liptovská Teplička s projektom Zachovanie unikátnych historických krajinných štruktúr.

• Štatút ceny

• Prihláška

Predložené materiály v rámci prihlášky nesmú byť chránené autorským právom a musia umožňovať ich použitie pre propagáciu ceny a implementáciu Európskeho dohovoru o krajine. Princíp zverejnenia zdrojov a autorstva bude zachovaný.

Prihlášku s požadovanými prílohami je potrebné zaslať:

- v tlačovej podobe a elektronickej podobe (formát word a pdf) na CD nosiči do 30. 06. 2016 na adresu: Slovenská agentúra životného prostredia Národný koordinátor Ceny Slovenskej republiky za krajinu

Tajovského 28

975 90 Banská Bystrica

obálku označiť: „Cena Slovenskej republiky za krajinu 2016“

Národný koordinátor ceny odporúča konzultovať spracovanie prihlášky osobne, alebo:

email: cenazakrajinu@sazp.sk

tel.: 048/ 43 74 174, 281

Harmonogram ceny:

Vyhlasenie ceny: 12.04.2016

Ukončenie akceptácie návrhov na cenu (ukončenie prijímania prihlášok): do 30.06.2016

Spracovanie návrhov (prihlášok) národným koordinátorom ceny: do 15.07.2016

Zverejnenie nominácií na cenu: 18. 07. 2016 – 31. 07. 2016

Zasadnutie odbornej komisie: august 2016

Oficiálne odovzdanie ceny: november 2016

Nominácia na Cenu Rady Európy za krajinu: december 2016

SAŽP

Cena Slovenskej republiky za krajinu bude udelená už po štvrtý krát

VIII. Informačný deň k implementácii Európskeho dohovoru o krajine sa uskutočnil 12. apríla 2016, už tradične v priestoroch Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice Technickej univerzity vo Zvolene. Slovenská agentúra životného prostredia, Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen a Slovenská lesnícka a drevárska knižnica (organizátori) počas podujatia predstavili aktuálne trendy v oblasti ochrany prírody a pretváraní krajiny a ponúkli program plný pozitívnych realizácií v oblasti starostlivosti o krajinu.

Jedným zo zaujímavých príspevkov bol bezpochyby príspevok Doc. Ing. Petra Jančuru PhD., ktorý sa zaoberal kooperáciou jednotlivých odvetví zaoberajúcich sa riečenou krajinou. „Spôsob ako sa môžeme integrovať nie je ani tak inštitucionálny, ako skôr na základe vzájomnej informovanosti a prepojenosti riešených problémov. Vodohospodársky, ekologický a krajinnársky. Je rozumné hľadať to, čo nás tematicky spája. Napríklad protipovodňové a protierózne opatrenia, či adaptačné opatrenia na zmenu klímy majú spoločný menovateľ a to prítomnosť vody v krajine. Všetky môžeme zahrnúť do skupiny ekostabilizačných opatrení a revitalizácie krajiny. Zabúdaným kritériom je jednoduché posúdenie prírodného (prírode blízkeho) vzhľadu realizovaného návrhu. Či v návrhu objektov ide o prirodzenú tvarovú analógiu prírodných útvarov a javov, alebo ich „napodobeninu“ (napríklad ge-

ometrickú pravidelnosť). Východiskom kooperácie môže byť vzájomné spolupôsobenie individuálnych riešení na základe súčinnosti profesií a odvetví pretvárajúcich krajinu.“ apeloval na prítomných Jančura.

Ďalší program informačného dňa bol cielene venovaný miestnym a regionálnym samosprávam, združeniam miestnych a regionálnych samospráv (mikroregionálne združenia), cezhraničným združeniam miestnych a regionálnych samospráv spoločne spravujúce krajinu a mimovládnym organizáciám, pretože počas informačného dňa bol vyhlásený už **IV. ročník Ceny Slovenskej republiky za krajinu**, a práve oni sú jej oprávnenými kandidátmi. Cena je čestným vyznamenaním pre organizácie, ktoré ideovo, tematicky a prakticky prispievajú k implementácii Európskeho dohovoru o krajine na národnej úrovni. Kandidáti na cenu sa prihlasujú prostredníctvom prihlášky (návrhu) realizácie oprávnených projektov s charakterom implementovaných krajinných koncepcií a opatrení, spĺňajúce kritériá pre posudzovanie ceny. Ukončenie akceptácie návrhov na cenu (ukončenie prijímania prihlášok) je stanovené na **30. jún 2016** a meno laureáta Ceny Slovenskej republiky za krajinu 2016 sa dozvieme už v novembri 2016.

www.cenazakrajinu.sk

SAŽP

Cena Slovenskej republiky za krajinu je čestným vyznamenaním pre organizácie, ktoré ideovo, tematicky a prakticky prispievajú k implementácii Európskeho dohovoru o krajine na národnej úrovni.

Cieľom udeľovania ceny je oceniť aktivity, smerujúce ku kvalitnému a udržateľnému manažmentu krajiny. Cena je motivačným nástrojom pre kontinuálnu podporu starostlivosti o všetky typy krajiny a ocenením príkladných snáh o dosiahnutie naplňovania spoločných cieľov v procese implementácie Európskeho dohovoru o krajine. Slovenská republika udeľuje cenu na podporu prezentácie úspešných aktivít smerujúcich k ochrane, manažmentu, plánovaniu krajiny na Slovensku s cieľom následnej nominácie národného laureáta na udelenie medzinárodného ocenenia Ceny Rady Európy za krajinu.

Udeľovanie Ceny SR za krajinu

UVEDOMUJÚC SI ČORAZ VIAC RASTÚCI VÝZNAM KRAJINY V PROCESE UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA SPOLOČNOSTI SA SLOVENSKÁ REPUBLIKA, V ZMYSLE ČLÁNKU 11 EURÓPSKEHO DOHOVORU O KRAJINE, ROZHODLA UDEĽOVAŤ CENU SLOVENSKEJ REPUBLIKY ZA KRAJINU

Vyhlasovateľom ceny je Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, národným koordinátorom je Slovenská agentúra životného prostredia.

Oprávnenými kandidátmi na udelenie ceny sú miestne a regionálne samosprávy, združenia miestnych a regionálnych samospráv (mikroregionálne združenia), cezhraničné združenia miestnych a regionálnych samospráv spoločne spravujúce krajinu a mimovládne organizácie.

Projekty je možné priamo prihlásiť alebo môžu byť navrhnuté inou právnickou alebo fyzickou osobou.

Oprávnenými sú projekty s charakterom implementovaných krajinných koncepcií a opatrení, spĺňajúce kritériá pre posudzovanie Ceny Slovenskej republiky za krajinu.

Prihlasované projekty musia spĺňať štyri kritériá, definované v zmysle uznesenia CM/Res (2008)3 o pravidlách vzťahujúcich sa na Cenu Rady Európy za krajinu, ktorými sú trvalo udržateľný územný rozvoj, vzorová hodnota, účasť verejnosti, zvyšovanie vedomia.

Nominácia na Cenu Rady Európy za krajinu

Slovenská republika pristúpila ako zmluvná strana Európskeho dohovoru o krajine k udeľovaniu Ceny Slovenskej republiky za krajinu v roku 2010 a je udeľovaná v dvojročnom cykle, v každom párnom roku.

Národný laureát Ceny Slovenskej republiky za krajinu získava nomináciu Slovenskej republiky na účasť v Cene Rady Európy za krajinu ako jediný zástupca Slovenskej republiky v zmysle článku 11 Európskeho dohovoru o krajine.

Slovensko - české pracovné stretnutie k príprave národných kôl Cien za krajinu, Česká republika, 2009

Ocenené subjekty Ceny Slovenskej republiky za krajinu 2010

Zástupcovia nominovaných subjektov a hodnotiacia komisia Ceny Slovenskej republiky za krajinu 2012

Zástupcovia nominovaných subjektov Ceny Slovenskej republiky za krajinu 2014

Starostlivosť o krajinu je komplex činností vedúcich ku kvalitnej ochrane, plánovaniu a tvorbe krajiny. Na rozdiel od tradične chápanej ochrany prírody môžeme v tejto súvislosti hovoriť o zámerných procesoch formovania krajiny, s cieľom udržať alebo zlepšiť jej kvalitu. V súčasnom vnímaní starostlivosti o krajinu, v zmysle Európskeho dohovoru o krajine, má veľký význam samotné uchovanie identity krajiny, jej charakteristických čŕt, uvedomujúc si fakt, že samotná krajina predstavuje základ nášho prírodného, ale aj kultúrneho dedičstva.

V poslednej dobe je čoraz väčší dôraz kladený na výchovu a naše vzdelávanie v oblasti vnímania krajiny, ale aj na akceptáciu názorov miestneho obyvateľstva na cieľovú kvalitu krajiny, v ktorej obyvatelia žijú. Kvalitný manažment krajiny môžeme dosiahnuť komplexným systémovým prístupom – ochranou krajiny, vhodným plánovaním a citlivou tvorbou krajiny, ako aj činnosťami, ktoré majú z hľadiska perspektívy udržateľného rozvoja zabezpečiť a zosúladiť sociálne, hospodárske a environmentálne procesy v krajine.

CENA SLOVENSKEJ REPUBLIKY ZA KRAJINU 2016

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky vyhlásilo 4. ročník
Ceny Slovenskej republiky za krajinu

Cena Slovenskej republiky za krajinu je čestným vyznamenaním pre organizácie, ktoré ideovo,
tematicky a prakticky prispievajú k implementácii Európskeho dohovoru o krajine na národnej úrovni.

Harmonogram ceny

Vyhlasenie ceny: 12. 4. 2016

Ukončenie akceptácie návrhov na cenu (ukončenie prijímania
prihlášok): 30. 6. 2016

Spracovanie návrhov (prihlášok) národným koordinátorom:
do 15. 7. 2016

Zverejnenie nominácií: 18. 7. 2016 – 31. 7. 2016

Zasadnutie odbornej komisie: august 2016

Slávnostné odovzdávanie ocenení: november 2016

Nominácia na Cenu Rady Európy za krajinu: december 2016

Starostlivosťou o krajinu prispievame k jej kvalite

Využitie zeme, revitalizácia, rekultivácia krajiny

... efektívne tradičné formy využitia zeme; nové progresívne a šetrné postupy v poľnohospodárstve, lesníctve a vodnom hospodárstve spojené s pozitívnou zmenou v krajinskej štruktúre; realizácia ekostabilizačných, rekultivačných, revitalizačných opatrení v krajine ...

Pretváranie krajiny

... aktivity v pretváraní krajiny, prejavujúce sa v jej pozitívnych zmenách; v tvorbe oddychovo-relaxačných zón, skrášlení a sfunkčnení obcí, v parkovej tvorbe, vo vytváraní zaujímavých verejných priestranstiev, vo vnášaní zelene do krajiny ...

Budovanie pohybových trás

... vytváranie náučných chodníkov, tematických trás, turistických trás, cyklotrás, trás pre peších v sídlach (tzv. green way); budovanie ich vybavenosti, informačných systémov, odpočinkových a vyhládkových miest (tzv. view point); budovanie geoparkov, archeoparkov, múzeí v prírode (skanzenov) ...

Obnova pamiatok v krajine

... renovácia pamiatok prácou aktivistov, dobrovoľníckou prácou; obnova hradov, kláštorov, kalvárií, technických pamiatok, historických krajinných štruktúr; starostlivosť o prírodu (udržiavanie, starostlivosť o čistotu) ...

Zachovávanie a prehĺbenie identity človeka a krajiny

... zveľaďovanie duchovného odkazu; zhodnocovanie fenoménov krajiny v rozvoji regiónu ...

Kontakty

Vyhlasovateľ ceny

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Námestie Ľ. Štúra 1
812 35 Bratislava

Národný koordinátor ceny

Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28
975 90 Banská Bystrica

✉ cenazakrajinu@sazp.sk

☎ 048 / 4374 174, 281

www.cenazakrajinu.sk

Leto - obdobie,
ktoré je s vodou
ešte viac spojené
než ostatné časti
roka, je plné
nástrah

Pozor, osviežujúce kocky ľadu

nie sú vždy bezpečné!

Mnoho ľudí si myslí, že ak si do nápoja dá kocky ľadu, že všetko je OK. Panuje totiž dosť rozšírený názor, že ak voda zmrzne, všetky „choroby“ v nej automaticky vyhynú, lebo „mráz v tej vode vyhubí všetky choroboplodné zárodky“, ale vôbec to nie je pravda. Aj preto úrady verejného zdravotníctva rok čo rok pred letnou dovolenkou sezónou pravidelne upozorňujú, že ľad do nápojov možno používať len vtedy, ak máme 100-percentnú istotu, z akej vody je vyrobený; lepšie je ale kockám ľadu sa preventívne vyhnúť!

Podstata je v tom, že kým u nás tečie z kohútikov čistá a zdravá pitná voda a predpokladáme, že kocky ľadu boli vyrobené z pitnej vody, v krajinách, kde pitná voda z vodovodu nie je samozrejmosťou, je naozaj lepšie odprieť si tie lákavé kocky. Aj keď v úmorných horúčavách im človek nie vždy dokáže odolať.

Hygienici upozorňujú, že letné dovolenkovo-prázdninové obdobie je spojené s mnohými nástrahami a rizikami, mnoho z nich je spojených práve s vodou. Tie kocôčky ľadu, ktoré sa na nás tak milo usmievajú, sú len jedným z mnohých.

Tri litre naraz?!

Leto je s vodou prepojené viac než iné ročné obdobia. Po prvé, v horúcom počasi treba podstatne väčšiu pozornosť venovať pitnému režimu než obvykle, keďže práve v letnom období človek stráca z organizmu potením a dýchaním, ale samozrejme aj močením a stolicou najväčšie množstvá vody. Dospelý človek počas poriadne horúceho dňa príde o tri - štyri, ba aj o viac litrov vody. Treba ju priebežne dopĺňať správnym pitným režimom. Avšak vypiť naraz povedzme dva a pol litra vody nie je žiadne hrdinstvo, nie je to vhodné ani zdravé a hygienici to ani neodporúčajú. Trvajú na tom, že piť treba po troške a neustále!

Po druhé, človek bývajúci v paneláku, ktorý z akýchkoľvek dôvodov nemá možnosť ísť sa osviežiť niekam na kúpalisko, by sa v letných páľavách mal viac-krát za deň ovlážiť - osprchovať, ale osvedčená zásada hovorí, že radšej viackrát vlažnou vodou krátko než raz dlho.

”

*Dospelý
človek počas
poriadne horú-
ceho dňa
príde o tri -
štyri, ba aj
o viac litrov
vody.*

”

„
Úrad verejného zdravotníctva (ÚVZ) SR na svojich stránkach prevádzkuje Informačný systém o kvalite vody na kúpanie, kde systematicky zverejňuje aktuálne informácie o stave vody na prírodných vodných plochách a na prevádzkovaných prírodných i umelých kúpaliskách na Slovensku.“

Po tretie, leto je pre väčšinu ľudí spojené s kúpaním na kúpaliskách, či už prírodných alebo umelých, no a samozrejme, pri zahraničných dovolenkách - s kúpaním v mori. Úrad verejného zdravotníctva (ÚVZ) SR na svojich stránkach prevádzkuje Informačný systém o kvalite vody na kúpanie, kde systematicky zverejňuje aktuálne informácie o stave vody na prírodných vodných plochách a na prevádzkovaných prírodných i umelých kúpaliskách na Slovensku. Monitoruje to počas kúpaciej sezóny, čo je spravidla od 15. júna do 15. septembra. Informácie o čistote a vhodnosti vôd na kúpanie v zahraničí slovenské orgány verejného zdravotníctva nesledujú - jedine v prípade výskytu epidémií vydávajú upozornenia a výstrahy. Potrebné informácie však možno nájsť na internete i v ďalších médiách.

Pitnú vodu nič nenahradí!

Ruku na srdce - poznáme základné zásady pitného režimu v horúcich letných dňoch?

Tá prvá hovorí o tom, že najlepším a najvhodnejším nápojom je čistá pitná voda a nič ju nenahradí (len ak v destinácii, kde trávime dovolenku, netečie z vodovodu pitná voda, nahradzujeme ju balenými vodami). Prisladzovaným a prifarbovaným nápojom, vrátane kolových, sa v lete radšej zďaleka vyhýbajme. Sú kalorické, smäd nám neuhasia a už vôbec nám nenahradia deficit vody v tele, ba práve naopak - zvyšujú vylučovanie vody z nášho organizmu.

Maličkým deťom podávajme pitnú vodu prevarenú - vo forme čaju, trebárs slabého čierneho, ovocného alebo bylinkového (pozor na možné alergény!), ale platí - čím menej cukru, tým lepšie. Žiaden alebo veľmi nízky obsah cukru v čaji pomôže rýchlejšie uhasiť smäd bábätka a nahradiť mu deficit tekutín v tele. A neskôr sa za to poďakujú aj jeho zúbky.

Druhá dôležitá zásada pitného režimu sa týka už spomínanej skutočnosti, že v letných horúčavách strácame z organizmu veľké množstvá vody a tak ako vodu z tela postupne strácame, treba ju aj postupne dopĺňať. Preto platí pravidlo, že piť musíme po troške po celý deň. Na zanedbanie tejto dobrej rady môže náš organizmus neskôr kruto doplatiť!

Ďalšie princípy pitného režimu počas najhorúcejších letných dní už len v skratke: Obmedzte pitie kávy pre jej výrazný dehydratačný účinok na rozumné minimum. Napríklad jedna ranná káva denne a dosť! Vylúčme požívanie alkoholických nápojov. A ešte krátko k minerálnym vodám - nezaбудnime, že tak ako po celý rok, aj v lete platia pre ich konzumáciu výrazné obmedzenia.

Minerálne vody naozaj nie sú až také neškodné, ako sa to zdá a pre vyšší obsah niektorých minerálnych látok jednostranne zaťažujú organizmus, nesmú sa teda piť

dlhodobo a nie vo veľkých množstvách. Viacere minerálne vody nie sú pre svoje zloženie vôbec vhodné pre deti alebo pre ľudí trpiacich ochoreniami srdca, obehového systému či ľadvín. V horúcom lete môžu byť pre tieto skupiny ľudí podstatne nebezpečnejšie než v iných obdobiach roka!

Pitná voda vo svete

Pitná voda z kohútika nie je vo svete samozrejmosťou. Na to treba pamätať už pri plánovaní dovolenky. Ak chceme vedieť o tom, či v regióne, kam pocestujeme, tečie z kohútikov pitná voda, je dobré osloviť cestovnú kanceláriu a s predstihom žiadať od nej podrobnejšie informácie. Veľa vecí možno nájsť aj na webe. Ak ale po príchode do destinácie nie sme si stopercentne istí, či voda z kohútika je ozaj pitná, dodržiavajme minimálne tieto pravidlá:

- pime len balené vody, ale čím menej sladené a prichucované, tým lepšie
- vyhýbajme sa kockám ľadu do nápojov, aj keď nás zmáha horúčava a nevieme odolať
- v niektorých krajinách je voda z vodovodu nevhodná nielen na pitie a varenie, ale aj na umývanie zubov radšej použijeme drahú balenú vodu.

Často si našinec chystajúci sa na dovolenku do sveta, kladie otázku, či stačí tam, kde bude dovolenkovat', vodu z vodovodu len prevariť či je už potom vhodná na konzumáciu alebo aspoň na umývanie zubov alebo či treba robiť aj iné opatrenia, resp. či ani dôkladné prevarenie vody z vodovodu nestačí?

Na túto otázku nejestuje jednoznačná odpoveď - v každej krajine, v každom regióne je to iné. Niekde nám ani viacnásobné prevarenie vody nepomôže. Treba ju kupovať v malých, no drahých fľaštičkách! Ale to je daň za krásnu a neraz aj exotickú a nezaobudnúť sa dovolenku.

Olympijský ťahák leta, ale...

Letné olympijské hry 2016 Rio de Janeiro budú ťahákom tohto leta. Upozorňujú na to slovenskí hygienici, podľa ktorých sa s Brazíliou spája výskyt viacerých prenosných ochorení, pod rozšírenie ktorých sa podpisujú najmä nízke hygienické podmienky, nedostatok pitnej vody v niektorých oblastiach, resp. jej nevyhovujúca kvalita, ale aj komáre.

Medzi najčastejšie patria ochorenia prenášané vodou a potravinami - ročne ide o cca 600 až 700 rozsiahlych epidémií len v dôsledku nedostatku alebo nevyhovujúcej kvality a čistoty pitnej vody. Letné olympijské hry 2016 sa naštastia budú konať v období, kedy je v Brazílii chladnejšie a suchšie počasie a tak sa očakáva, že aktivita komárov, teda ich množenie, bude relatívne nízka.

Kedže len sa samotnej olympiáde (5. až 21. augusta) vrátane futbalových zápasov v mestách Belo Horizonte, Brasília, Salvador, Sao Paulo a Manaus sa zúčastní cca 11 tisíc športovcov a odhaduje sa účasť vyše pol milióna športových fanúšikov zo všetkých kútov sveta, brazílske úrady už veľkým predstihom začali vydávať varovania a upozornenia, medzi ktorými si nemožno nevšimnúť toto:

„V žiadnom prípade nepiť vodu z neznámych a neoverených zdrojov!“

Po ukončení Letných olympijských hier 2016 sa budú konať paralympijské hry (7. až do 18. septembra), na ktorých bude zápoliť viac ako 4.000 športovcov a ktorých prídu podporiť desiatky tisíc fanúšikov vrátane ich blízkych rodinných príslušníkov.

Vzhľadom na obrovské masy ľudí, čo samo osebe neraz býva spojené s nebezpečenstvom šírenia nákazlivých chorôb (aj v dôsledku nízkej hygieny a nedostatku pitnej vody v niektorých regiónoch), brazílski hygienici informovali svet o výskyte týchto konkrétnych prenosných ochorení v krajine: ochorenia prenášané vodou a potravinami (najčastejšími patogénmi sú salmonely, stafylokoky, Escherichia coli resp. Bacillus cereus, ale často sa vyskytuje aj vírusová hepatitída typu A); ochorenia prenášané komármi rodu Aedes, infekcia Zika vírusom, horúčka Dengue, vírus Chikungunya a malária.

Vzhľadom na výskyt týchto ochorení v Brazílii, slovenské úrady verejného zdravotníctva odporúčajú pre tých, ktorí tam v čase olympiády vycestujú, dodržiavať okrem iných aj tieto opatrenia: konzumácia balených vôd, konzumácia dôkladne opláchnutého a ošúpaného ovocia, nepoužívať ľad do nápojov voľne predávaný na trhoch, dôsledné dodržiavanie zásad osobnej hygieny, najmä časté umývanie rúk a všímať si hygienické podmienky v zariadeniach, kde sa nakupuje jedlo a nápoje.

Ale to platí všade vo svete, nielen v dejisku olympiády!

Podčiarknuté a zrátané

Na Slovensku tečie z kohútikov zdravá a čistá pitná voda. Je to pre nás absolútna samozrejmosť! Ani sa nad ňou nezamýšľame. Nie všade vo svete je to ale tak a pri cestách do zahraničia sa treba pripraviť na to, že v mnohých kútoch sveta vodu z vodovodu piť nemožno a sme odkazaní len na kúpu balených vôd. I v tomto prípade platí jedna z hlavných zásad pitného režimu:

Aj medzi balenými vodami sa zväčša dá vyberať a tak radšej voľme vodu čistú, resp. čím menej ochutenú a sladenú a čím menej prifarbovanú! Lebo ľudský, tak ako každý iný živý organizmus potrebuje vodu a nie farbič a sladidlá, nech sú hocikako chutné a neodolateľné!

(fur.)

foto: archív redakcie

*V seriáli o materiáloch vo vodárenstve si všímame
aj dosť zanedbávaný aspekt - estetický*

Syndróm zvonku špinavého pohára

Na tému, či vodári sa majú zaoberať aj estetikou svojej práce, sa u nás až tak často nediskutuje. Manažéri, ktorí sú viac technokraticky založení, sa nad takýmito problémami len pousmejú. Ich zaujímajú kubíky dodanej pitnej vody a či sú splnené všetky požiadavky kladené na jej kvalitu v zmysle príslušnej legislatívy. A rovnako ich zaujímajú kubíky odkanalizovanej a vyčistenej odpadovej vody tak, aby boli všetky ukazovatele vôd vypúšťaných do recipientov v norme, vrátane prísne sledovaného fosforu a dusíka. Oni vedia, že svoju prácu robia dobre a svedomito a nejaký imidž slovenského vodárenstva im môže byť, ako sa hovorí, bublifuk!

Ale je to naozaj tak? Nefunguje tu náhodou aj syndróm zvonku špinavého pohára? Ak by nefungoval, potom by sme azda ani nemuseli toľko propagovať pitnú vodu a v boji s výrobcami balených vôd realizovať aj rozsiahle a finančne náročné mediálne kampane ako napríklad **Pijem zdravú vodu, nápoj z vodovodu**.

O čom je ten syndróm?

Namiesto dlhého teoretizovania jeden čisto modelový príklad: K riaditeľovi vodárenskej spoločnosti príde návšteva. Úslušná a sympatická asistentka podá kávu a pohár s vodou. Tá voda je čistá, bezpečná, zdravá, tá návšteva to vie, predpokladá totiž, že vodári pijú len dobrú vodu a tobôž riaditeľ, ktorý za to zodpovedá! Pozrie na pohár a vidí, že z vnútra je čistý, ale - z vonkajšej strany je zdola ušmúľaný, špinavý, obchytaný, zamastený. Asistentka to zrejme prehliadla... Návšteva tú vodu, aj keď je čistá a zdravá a aj pohár je z vnútornej strany čistý, nevypije!

Teoreticky by ten človek mohol vypíť tú vodu, ale vyhovorí sa, že nie je smädny. Po odchode z vodárni si hneď v najbližšom obchode kúpi fľašku balenej vody.

To bol našťastie len modelový príklad. To isté sa však týka potrubí i tvaroviek, i montérov, keď opravujú poruchu, to isté sa týka cisterien, keď zásobujú obyvateľstvo v prípade veľkej poruchy a tie kohútiky na cisterňách sú obchytané, skorodované, vidieť, že už slúžia nejaký ten rok...

Ale tých príkladov je určite veľa. Jedným z nich sú aj vonkajšie steny niektorých vodojemov na sídliskách, keď sú špinavé a počmárané a okolo nich je neporiadok, odpadky, smetie, lebo verejnosť si ploty okolo nich často mylí s odpadkovými košmi a navyše - bezprostredné okolie vodojemov je miestom, kde sa rada zdržiava sídlisková mládež (ohorky, rozbité

”

Spravidla je to tak, že modré potrubia sú na pitnú a sivé, tmavosivé, hnedé a čierne na odpadovú vodu.

”

fľaše od alkoholu a podobne). Ale tejto téme sme sa už vo Vodárenských pohľadoch viackrát venovali a nebudeme ju teraz rozoberať, vrátime sa radšej k potrubiam a tvarovkám.

Farby: estetika i bezpečnosť

„
Pracujem vo
vodárenstve
už 36 rokov
a musím
povedať,
že za tie
desaťročia
prešli materiá-
ly vodovod-
ných a kanali-
začných
potrubí
a tvaroviek
obrovským
vývojom.“

„Pracujem vo vodárenstve už 36 rokov a musím povedať, že za tie desaťročia prešli materiály vodovodných a kanalizačných potrubí a tvaroviek obrovským vývojom. Veľký skok v tomto smere sme my vodári najmä z hľadiska kvality materiálov vnímali hneď po novembri '89, ale aj neskôr. Ten vývoj ide stále dopredu,“ zdôrazňuje Ing. Rudolf Kočiško, výrobo-technický riaditeľ Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti (VVS), Košice, ktorý je odborným garantom seriálu o materiáloch používaných vo vodárenstve.

Ako ďalej uviedol, občas dostáva otázku, či pri tých liatinových, plastových, polyetylénových, sklolaminátových a iných potrubíach, ktoré sú dnes vyrábané v rôznych farbách, práve tá pestrá farebnosť má nejaký význam.

„Spravidla je to tak, že modré potrubia sú na pitnú a sivú, tmavosivú, hnedú a čierne na odpadovú vodu. Ale nie je to pravidlo, záleží to len a len na výrobcach, ktorí ponúkajú potrubia a tvarovky vo veľkom množstve rôznych farebných odtieňov,“ hovorí pán Kočiško a dodáva, že do úvahy treba brať aj bezpečnostný aspekt:

„Stalo sa nám, že jedna obec si budovala tlakovú kanalizáciu. Verejný vodovod bol vybudovaný v predchádzajúcich rokoch a keďže obe potrubia vzdialené od seba 50 cm boli s tým istým dizajnom a priemerom a navlas rovnakej farby, tak montér firmy, ktorá budovala túto kanalizáciu, si potrubia zmyšľal a napojil tlakovú kanalizačnú prípojku do potrubia verejného vodovodu. Bola to chyba montéra, lebo ak by po navrtávke spätne prepláchol navrtávaciu súpravu, bol by prišiel na to, že tá voda je zafarbením i zápachom iná než pitná voda! Našťastie sme to včas zistili a nedošlo ku kontaminácii ani k žiadnym škodám, k ohrozeniu zdravia ani kvality pitnej vody!“

To, že trh dnes ponúka veľmi širokú paletu materiálov - potrubí i tvaroviek v rôznych farbách, na čo je radosť pozerieť, hrá z pohľadu verejnosti veľmi dôležitú úlohu pri odstraňovaní porúch na vodovodnej sieti v obytných zónach.

Ak je totiž odstavená voda, netrepezliví ľudia nazierajú do vykopanej jamy a nielenže súria montérov a pokrikujú na nich, ale aj pozorným okom sledujú, aké materiály a technológie používajú pri svojej

práci a ako to tam všetko vyzerá a či je to tam čisté. Ide predsa o ich vodu a o ich zdravie! Pekné farebné tvarovky už zďaleka pôsobia na oči lepšie a presvedčivejšie než zhrdzavené kusy železa. Ale to je iba jeden príklad, hoci tak trochu vytrhnutý z kontextu. To pravidlo však naozaj platí!

Aj prášková metalurgia

Rôznofarebné plastové materiály sú pôsobivé samé o sebe. Dnes už to platí aj o kovových potrubíach a tvarovkách, či už z ocele alebo tvárnej liatiny. Výrobcovia ich povrchovo upravujú z technických i hygienických dôvodov - z vnútornej strany napríklad cementovou výstelkou a zvonku technológiou práškovej metalurgie, sú teda naozaj pekné na prvý pohľad.

Ale z hľadiska verejnosti hádam ešte dôležitejšie než samotná farebnosť plastových potrubí, alebo pekná povrchová úprava kovových potrubí je to, ako sú tie potrubia a tvarovky pri poruche uskladnené a zabalené či nie sú len tak pohodené dakde v prachu, na zemi.

„Keď ľudia vidia, že ten materiál je výrobcom starostlivo zabalený a že konce potrubí a tvaroviek sú dokonca zaslepené zátkami, aby sa do nich nebudaj nedostal hmyz, drobné hlodavce, hlina, prach a iné nečistoty, vtedy sme my vodári vyhrali na celej čiare! Ani vy, pán redaktor, sa nenapijete čistej vody zo špinavého pohára,“ - pousmial sa pán Ing. Rudolf Kočiško.

Mosadz: druhá strana mince

Ak hovoríme o materiáloch, potrubíach, tvarovkách atď., ktoré sú na prvý pohľad krásne, lebo sú aj povrchovo pekne upravené, je potrebné upozorniť aj na druhú stranu mince. Keďže trh je dnes presýtený, výrobcovia kvôli konkurencieschopnosti nechcú ceny zvyšovať, ba naopak - všemožne ich tlačia dolu, aby obstáli v silnom konkurenčnom boji.

Niektorí producenti sa tak uchylujú aj k výslovne neférovým praktikám. Týka sa to napríklad malých profilov vyrobených zo zliatin mosadze (ventily, fittingy a podobne), ktoré sú na prvý pohľad prekrásne! Výrobcovia sa však snažia náklady na ich výrobu znížiť úspornou materiálom, napríklad stenčením stien a tak sú tieto výrobky veľmi poruchové, prasknú, pretekajú...

„Mosadz je pomerne drahý materiál a neseriózní výrobcovia v snahe obstať v silnej konkurencii tie steny neuveriteľne stenčujú. Pred chvíľou som mal v ruke jeden takýto ventil, na ktorom, až keď praskol, sme vlastne mohli vidieť, aké má tenké steny! Pri výbere materiálov používaných vo vodárenstve treba vždy mať na zreteli funkčnosť, kvalitu i estetiku, ale treba aj dávať dobrý pozor! Ako sa hovorí, opatrnosti nikdy nie je nazvyš!“ - poznamenal odborný garant seriálu.

Estetika je aj o čuchu!

Hovorí sa, že vo vodárenstve nemožno nič nechávať na náhodu a v plnej miere to platí aj o tej estetikej stránke.

„V našej spoločnosti sme na cisternových autách a cisternových prívesoch, ktoré slúžia pre náhradné zásobovanie obyvateľov pri poruchách, začali postupne vymieňať odberné potrubia s ventilmi. Tie staré boli poruchové, skorodované a zavápnené, netesné a esteticky nevzhľadné. Všimli sme si, že sa to ľuďom nepáči a že pitnú vodu z cisterny používajú s neochotou, iba ak na spláchnutie WC a umytie rúk a hneď utekajú do obchodu po balenej vode. Preto sme tie odberné potrubia vymenili za nové - krásne, nerezové.“

Východoslovenskí vodári zároveň ako prví na Slovensku nahradzujú dezinfekciu chlórnom v autocisternách v letnom období (od júna do septembra), keď na ne najviac svieti slnko a hrozí riziko mikrobiálneho znečistenia, novým moderným dezinfekčným prostriedkom. Je to Sanosil, ktorý má dlhodobý účinok, nezapácha, neovplyvňuje senzorické vlastnosti vody a nie je zdraviu škodlivý. Jeho hlavnou súčasťou je peroxid vodíka a obsahuje i stopové množstvá striebra, ktoré má oligodynamické účinky.

„Dalo by sa to povedať aj tak, že estetika je nielen o zraku, aby to bolo na pohľad pekné, ale aj o čuchu. Chlór sa v letných páľavách vyparuje

z cisterny a a pri vyššej teplote vody môže byť ten zápach intenzívnejší. A možno aj to je jeden z dôvodov, pre ktorý ľudia v prípade núdzového zásobovania pri poruchách radšej dajú prednosť balenej vode z obchodu! My vodári sa nesmieme brániť diskusii na takéto témy, myslím si, že o týchto veciach by sme mali nahlas hovoriť!“ uzatvára pán Ing. Rudolf Kočíško.

Obal namiesto pointy

Tému estetiky vo vodárenstve, vo Vodárenských pohľadoch neuzatvárame. Ba práve naopak, budeme len radi, ak k tejto téme svojimi - či už pozitívnymi, ale i negatívnymi príkladmi - prispeli všetky vodárenské spoločnosti. Slovenské vodárenstvo musí aj v boji s výrobcami balených vôd ťahať za jeden povraz.

Ak napríklad pri odstraňovaní poruchy, pri ktorej treba vymeniť časť potrubia, občan vidí len zablatené, špinavé, dlho neumývané auto, zafúlané montérky a zhrdzavené rúry, neurobí si dobrý obraz o vodárenstve ako celku. Syndróm zvonku špinavého pohára naozaj funguje!

Ak ale tam uvidí pripravené potrubie, ktoré je samé osebe pekne povrchovo upravené, farebné, zaslepené zátkami proti vniknutiu špiny a prachu a výrobcom je úhladne zabalené, hneď má slovenské vodárenstvo iný imidž! A občan mu viac dôveruje a nemusí utekať do obchodu po fľašku balenej vody, pri ktorej nerozhoduje kvalita/nekvalita výrobku, ale obal. Lebo ten predáva! V ďalšej časti seriálu o materiáloch vo vodárenstve sa vyberieme iným smerom - budeme sa venovať bajonetovým systémom spájania vodovodných potrubí. Tieto systémy majú svoje obrovské výhody (predovšetkým rýchlosť, ľahkosť a pohodlnosť montáže), ale majú i určité nevýhody, ktoré zatiaľ bránia ich širšiemu využívaniu.

(fur.)

foto: archív redakcie

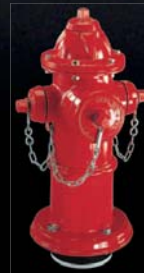
„
Dalo by sa to povedať aj tak, že estetika je nielen o zraku, aby to bolo na pohľad pekné, ale aj o čuchu. Chlór sa v letných páľavách vyparuje z cisterny a pri vyššej teplote vody môže byť ten zápach intenzívnejší.“

INZERCIA

**AQUA
GAS**
s.r.o.

**predaj špeciálnych
armatúr na vodu a plyn**

- bezplatná konzultácia, poradenstvo
- výrobky, ktoré podliehajú certifikácii majú platný certifikát
- doprava tovaru v SR zdarma
- v prípade havarijného stavu je možný výdaj tovaru 24 hod. denne
- servis, opravy, repasácie
- zaistovanie školení pre pracovníkov na produkty dodávané našou spoločnosťou

**Na slovenskom trhu
zastupujeme svetových výrobcov:**

AVK

armatúry, poklopy, hydranty

Kroll & Ziller

profilové medziprírubové tesnenia s ocelovou vložkou, vyrovnávacie klíny

WATTS Industries

regulačné ventily

DENSO

izolačná a protikorózna ochrana potrubia kladeného do zeme

Najkrajším parkom Slovenska je záhrada Vodárenského múzea

Celkový pohľad na záhradu Vodárenského múzea BVS

Záhrada Vodárenského múzea v Bratislave, ktoré patrí Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, zvíťazila v súťaži o najkrajší Park roka 2015. Ocenenie jej udelila Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu (SZKT) na Záhradníckom fóre 2016, ktoré sa uskutočnilo vo februári 2016 v Nitre.

SZKT každoročne vyberá najkrajšiu novo zriadenú alebo zrekonštruovanú záhradu, či park na Slovensku. Odbornú porotu tento rok najviac zaujala záhrada Vodárenského múzea BVS.

Zabodovala najmä svojou koncepciou oddychového priestoru s prevládajúcim prvkom vody, ktorý vhodne dopĺňajú prírodné materiály: drevo a kameň.

Záhrada je pokračovaním náučnej expo-

zície Vodárenského múzea a voda je v nej prítomná nielen fyzicky – fontánami, ale i symbolicky – v oblúkovitých tvaroch chodníkov, v záhradnej architektúre a v samotnom vlnitom reliéfe hektárového pozemku. Návštevnícky atraktívnymi prvkami záhrady sú fontány, vyhliadková veža, cyklopoint s altánkom, ihriská a trávnaté plochy.

Odborníci oceňujú, že záhrada ponúka po celý rok kultivovaný priestor na voľný čas v urbánnom prostredí.

Je voľne prístupná verejnosti, vyhliadávajú ju predovšetkým rodiny s deťmi i študenti a ročne ju navštívi okolo desať tisíc ľudí.

Záhrada prešla kompletnou revitalizáciou v rokoch 2012 – 2014 pod taktovkou bratislavského ateliéru VAN JARINA.

BVS víta zastavenie výrubu stromov na ostrove Sihot'

Bratislavská vodárenská spoločnosť víta opatrenie ministerky pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriely Matečnej, ktorým pozastavila výrub stromov na bratislavskom ostrove Sihot'. Prioritou BVS aj ministerstva je zabezpečenie dlhodobej ekologickej stability územia a ochrana vodárenských zdrojov.

V pondelok 18. apríla 2016 sa generálny riaditeľ BVS Zsolt Lukáč stretol s ministerkou pôdohospodárstva Gabrielou Matečnou na rokovaní, ktorého predmetom bolo prehodnotenie plánovaného rozsahu výrubov v ochrannom pásme 1. stupňa vodárenského zdroja na ostrove Sihot' na roky 2016 – 2025.

„Ako spoločnosť, ktorá pracuje s prírodnými zdrojmi, veľmi pozorne sledujeme a citlivo vnímame každú aktivitu na územiach v blízkosti vodných zdrojov,“ uviedol generálny riaditeľ Bratislavskej vodárenskej spoločnosti Zsolt Lukáč. „Les na ostrove Sihot' má v prvom rade vodochrannú a nie produkčnú funkciu.“ Kryciu povrchovú vrstvu celého ostrova pred neželaným účinkom veľkej vody a vetra najlepšie chráni lesný porast. „Preto bol počas 130 rokov prevádzkovania vodárenského zdroja na ostrove Sihot' permanentne udržiavaný kompaktný les,“ dodal Lukáč.

„Urobíme všetko pre to, aby sme ochránili vzácny vodný zdroj a lužný les,“ uviedla ministerka Gabriela Matečná. „Požiadala som riaditeľa Lesov Slovenskej republiky, aby zastavili akúkoľvek činnosť na ostrove.“ Ministerka v spolupráci s Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou a Hlavným mestom SR Bratislava pripravuje systémové riešenie, ktoré z dlhodobého hľadiska zabezpečí ochranu zdrojov kvalitnej pitnej vody.

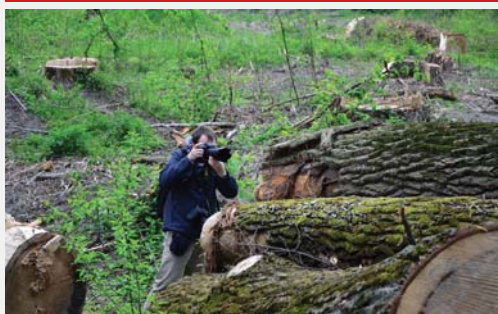
Ostrov Sihot' sa na účely zásobovania pitnou vodou využíva od roku 1886. Vďaka geologickému zloženiu pôdných a podložínych vrstiev je voda z ostrova Sihot' jednou z najkvalitnejších na Slovensku a v strednej Európe.

Ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriela Matečná

Generálny riaditeľ BVS Zsolt Lukáč

Rúbanisko na ostrove Sihot'

BVS založila dobrovoľný hasičský zbor

V stredu, 4. mája 2016, na sviatok svätého Floriána, patróna hasičov, bol na slávnostnom stretnutí v priestoroch Vodárenského múzea BVS založený Dobrovoľný hasičský zbor Bratislavskej vodárenskej spoločnosti.

„Primárnou úlohou zboru je pomáhať pri ochrane zdrojov pitnej vody pred ich možným znehodnotením v dôsledku havárií, živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí. Bude sa taktiež podieľať na záchranných prácach pri ohrození života, zdravia, majetku a životného prostredia,“ uviedol generálny riaditeľ BVS a iniciátor myšlienky založenia zboru Zsolt Lukáč.

Na práci hasičského zboru sa popri zamestnancoch Bratislavskej vodárenskej spoločnosti budú podieľať aj pracovníci dcérskych spoločností BVS – Infra Services, a. s. a BIONERGY, a. s.

„Zbor zabezpečí aj úlohy v oblasti výchovy, vzdelávania a prevencie pred mimoriadnymi udalosťami,“ dodal Zsolt Lukáč.

**Ján Pálffy PhD., BVS, a.s.
foto: archív BVS, a.s.**

Zakladajúci členovia Dobrovoľného hasičského zboru Bratislavskej vodárenskej spoločnosti

Svetový deň vody v znamení súťaže, exkurzií a pozitívnych príkladov obcí

Liptovská vodárenská spoločnosť sa pri príležitosti tohtoročného Svetového dňa vody zamerala na tri hlavné aktivity.

Zorganizovala výtvarnú súťaž, exkurzie do čistiarnie odpadových vôd a laboratórií a pripravila materiál pre regionálne médiá o obciach, v ktorých je takmer stopercentná pripojenosť na verejnú kanalizáciu.

Obyvatelia takých obcí významne prispievajú k ochrane podzemných a povrchových vôd.

Žiaci kreslili a maľovali vodu

Pri príležitosti Svetového dňa vody vyhlásila Liptovská vodárenská spoločnosť, a. s., (LVS) Liptovský Mikuláš výtvarnú súťaž pre žiakov II. stupňa základných škôl v okrese Liptovský Mikuláš na tému Voda pre život.

Školy poslali do súťaže vyše sedemdesiat zaujímavých prác a porota pod vedením akademického maliara, MgA. Pavla Petráša, ArtD., nemala ľahké rozhodovanie, pretože každý obrázok bol niečím výnimočný a ťažko bolo určiť tie najlepšie. Členmi poroty boli Ing. Ján Blcháč, PhD., primátor mesta a predseda Dozornej rady Liptovskej vodárenskej spoločnosti (LVS), Ing. Rudolf Urbanovič, viceprimátor mesta, predseda predstavenstva LVS a Ing. Marián Lesanský, generálny riaditeľ LVS.

O význame vody pre život a histórii budovania vodovodov a kanalizácií vo svete i na Slovensku žiakom na slávnostnom vyhodnotení porozprával Marián Lesanský.

„Naša vodárenská spoločnosť prispieva k ochrane životného prostredia aj tým, že sa použitú vodu z regiónu snaží vrátiť do prírody presne takú čistú, akú sme si od nej požičali. Snažíme sa chrániť životné prostredie a robiť osvetu na dôležitosť ochrany podzemných a povrchových vôd, pretože to pod vplyvom klimatických zmien vyzerá, že voda bude vo svete čím ďalej viac vzácnejšia. Mladí umelci svojimi súťažnými prácami preukázali, že si to uvedomujú,“ pripomenul generálny riaditeľ.

„Súťaž potvrdila, že na základných školách je veľa talentovaných žiakov, ktorí pod vedením učiteliek a učiteľov správnym smerom vedú talent rozvíjať a vedenie

Porota musela z desiatok dobrých súťažných prác vybrať najlepšie tri. Napokon sa členovia Marián Lesanský (sprava), Ján Blcháč, Rudolf Urbanovič a Pavol Petráš, rozhodli udeliť navyše aj tri čestné uznania.

Jeden z výtvarných pohľadov na potrebu vody v živote človeka. Takto to vidia piatačky Lenka Rajniaková a Petra Šoltéssová zo Základnej školy s materskou školou J. D. Matejovie v Liptovskom Hrádku.

škôl ich v tom podporuje aj tak, že sa zapájajú do súťaží, ktoré majú zmysel aj z environmentálneho hľadiska,“ dodal M. Lesanský.

Pavol Petráš poznamenal, že všetky práce boli niečím originálne a ťažko sa vybrali tie najlepšie. „Prekvapilo ma, že sa žiaci pustili aj do iných techník, objavila sa nielen kresba, maľba, ale aj koláž či komiks. Verím, že to bola pre nich pekná skúsenosť tvoriť na tému Voda pre život, pretože je to nesmierne dôležitá tekutina,“ povedal akademický maliar.

Ján Blcháč ocenil školy, ktoré sa do súťaže zapojili: „Mali sme vybrať z viac ako sedemdesiatich prác tri najlepšie, bola to ťažká úloha. Napokon porota udelila aj tri čestné uznania. Potešilo ma, že do prác vložili inovatívnosť a kreativitu pod vedením svojich učiteliek a učiteľov. Vďaka patrí aj riaditeľom a riaditeľkám zúčastnených základných škôl, že umožňujú zapájať sa žiakom aj do takýchto aktivít.“

Ceny do súťaže venovalo mesto Liptovský Mikuláš a vydavateľstvo Albatros Media.

Mgr. Eva Petranová, LVS, a. s.
Foto: ARCHÍV LVS, a. s.

Exkurzie pre žiakov a študentov

Presne na Svetový deň vody sa začala aj tohtoročná sezóna návštev čistiarnie odpadových vôd a laboratórií LVS, a. s., v Liptovskom Mikuláši v rámci exkurzií žiakov základných a študentov stredných škôl z okresu Liptovský Mikuláš.

Záujem o exkurzie trval aj v mesiacoch apríl a máj a obidve prevádzky si už prezreli vyše dve stovky žiakov a študentov. V čistiarni odpadových vôd žiakov najviac zaujíma, akú hĺbku majú jednotlivé nádrže a či sa do čistiarny dostal niekedy aj nejaký kuriózný predmet.

Študenti stredných škôl zasa chcú vedieť, či je možné v odpadovej vode zistiť znečistenie liekmi alebo drogami. Obidve vekové kategórie sa pýtajú na druhy mikroorganizmov v biologickom stupni čistenia či kapacitu plynového hospodárstva.

V laboratóriu žiaci sústredene sledujú výklad vedúceho oddelenia kvality vody Ing. Tibora Burgera.

O obciach, ktoré môžu byť príkladom

V médiách sa občas objavujú správy o tom, že obyvatelia niektorej obce nemajú záujem sa pripojiť na verejnú kanalizáciu. LVS, a. s., v snahe ukázať, že sú aj obce, v ktorých sa pripojenosť blíži k sto percentám, resp. ich už dosiahli, oslovila niektorých starostov, aby sa podelili so svojimi skúsenosťami. Tí porozprávali, ako vysvetľovali obyvateľom, prečo je dobré a ekologické sa na kanalizáciu pripojiť a ako sa im podarilo presvedčiť takmer všetkých ľudí v obci.

LVS, a. s., ich skúsenosti opísala a viaceré regionálne médiá ich uverejnili vo svojich printových alebo internetových vydaniach, resp. odvysielali v televízii a rádiách pri príležitosti Svetového dňa vody.

Mgr. Eva Petranová, LVS, a. s.

Stredoslovenská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

75% odberateľov pije pravidelne vodu z vodovodu alebo Sú zákazníci spokojní?

Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť

Prieskum spokojnosti zákazníkov na žiadosť PVPS, a.s. bol realizovaný pomocou marketingového výskumu. Na základe zozbieraných informácií pomocou dotazníka sme zistili, že priemerná celková spokojnosť so službami PVPS je na úrovni 90,30 %.

V porovnaní s celkovou spokojnosťou z roku 2014 je to o 0,12 % menej. V prípade, ak neuvažujeme s respondentmi, ktorí sa nevyjadrili, tak celková spokojnosť s našimi službami je 94,10 %, čo predstavuje medziročný nárast. Zákazníci vnímajú našu spoločnosť výrazne viac pozitívne ako negatívne.

92,20 % celková spokojnosť so službami.

93,00 %, priemerná spokojnosť s dodávkami vody bez prerušovania

87,80 % spokojnosť s rýchlosťou odstraňovania problémov s dodávkou vody

88,40 % spokojnosť s prístupom k informáciám je

90,80 % spokojnosť s profesionalitou zamestnancov

Preferencia doručovania faktúr

- pri domácnostiach v prospech obyčajnej pošty – v priemere **56,00 %**.
- u právnických osôb v prospech elektronických faktúr – v priemere **42,0 %**.
- preferencie SVB - doručovania faktúr klasickou poštou, ale doporučené.

V preferenciách na úhradu faktúr bol pri všetkých segmentoch zvolený ako najžiadanejší spôsob úhrada faktúr elektronicky cez internetbanking z pohodlia domova, firmy.

• Zákaznícka linka, tzv. call centrum je medzi zákazníkmi obľúbenou formou získavania a podávania informácií. 61,20 % všetkých opýtaných minimálne 1-krát kontaktovalo dodávateľa cez call centrum. Čo sa týka spokojnosti so službami call centra – v priemere 93 % bolo spokojných.

Kolko odberateľov využíva dodávanú pitnú vodu vodu aj na konzumáciu?
Pravidelne vodu z vodovodu pije 75 % odberateľov, 24 % občas a iba 1, % vodu z vodovodu nepijú vôbec.

Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.

V ôsmich zákazníckych centrách našej spoločnosti prebieha interný prieskum spokojnosti zákazníkov s poskytovanými službami metódou dopytovania a konkrétnej formou samovyplňovania.

Dotazník slúžiaci na zber údajov je k dispozícii na každom pracovisku zákazníckeho centra, obsahuje 3 uzavreté otázky a vyplnený dotazník odberateľa vhodia do zapečatenej urny.

Vzorku respondentov tvoria zákazníci, ktorí navštívia ktorékoľvek zo zákazníckych centier a vyplnia dotazník.

Koncom roka 2015 pribudla možnosť hodnotiť spokojnosť so službami aj cez internetovú stránku spoločnosti.

99,83 % celková spokojnosť s prístupom a profesionalitou zamestnancov dodávateľa pitnej vody

62,15 % najviac vyhovuje osobná komunikácia

Aké informácie najviac zaujímajú zákazníkov?

Kvalita vody, tlak vody **16%**

Poruchy, prerušenia dodávky vody **14,38%**

Cena vodného a stočného, fakturácie **26,76%**

Zmluvy, zmena majiteľa, zmena záloh **42,86%**.

Školy odhalili Tajný život vody

Kolko vody sa skrýva v notebooku, kožených topánkach alebo v kile paradajok? 25 školských tímov zložených z jednej pani učiteľky a dvoch žiakov zapojených do projektu Tajný život vody spoznalo odpovede a pomohlo ich odhaliť svojim kolegom, spolužiakom a celej školskej komunite.

Šesť najinšpiratívnejších z nich ocenila Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. cenami v celkovej hodnote 1200 eur. „O tom, ako bude vyzerať Deň vody rozhodovali najmä žiaci a musím uznať, že aktivity, ktoré svojim spolužiakom, učiteľom a širšej školskej komunite pripravili, boli naozaj zaujímavé,“ hovorí koordinátorka projektu Tajný život vody, Katarína Cesnaková zo Živice.

Monitoring kvality a znečistenia vód, vodné bary, pokusy, ankety, virtuálna voda a mnohé iné. Výber tých najinšpiratívnejších bol naozaj náročný.

V Divíne sa Deň vody niesol v réžii žiaka deviatej triedy Adama, ktorý v spolupráci s učiteľmi pripravil pre svojich spolužiakov deň plný zaujímavých aktivít

s názvami ako Kvapka vody, Vodný bar, Vodné hádanky, experimenty, Virtuálna hodnota vody.

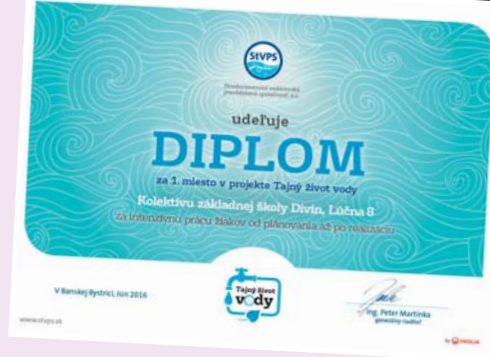
Akcia dopadla úspešne a do dňa vody dokázali zapojiť všetkých žiakov aj pedagógov a zamestnancov školy.

„V žiadnom prípade nechceme poukázať len na znečistenie vody a planéty ako takej. Chceli sme dať možnosť pochopiť, že aj pitná voda je vyčerpatelný zdroj a teda s ňou treba zaobchádzať nanajvýš zodpovedne,“ komentovala aktivity zo Dňa vody Mgr. Zuzana Mikulčíková zo Základnej školy v Hliníku nad Hronom.

Oceneními školami sú:

- Základná škola, Lúčna 8, Divín
- Základná škola, Školská 482, Hliník nad Hronom
- Základná škola P. Kellnera Hostinského, Družstevná 835, Rimavská Sobota
- Základná škola s materskou školou Karola Rapoša, Pionierska 4, Brezno
- Evanjelické gymnázium, Jesenského 836, Tisovec
- Základná škola s materskou školou Vagonárska, Poprad – Spišská Sobota

Projekt Tajný život bol realizovaný v spolupráci s Centrom environ-

mentálnej a etickej výchovy ŽIVICA.

Božena Dická, PVPS, a. s., Slavomíra Vogelová, StVPS, a.s.

Oslava Svetového dňa Zeme

Podtatranská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

Oslovili sme pani riaditeľku Základnej školy v Tatranskej Lomnici.

Ako Vaša škola oslávila tento rok Svetový deň Zeme?

Žiaci zo Základnej školy v Tatranskej Lomnici poznajú význam vody, a preto apelujú na všetkých, aby si v tento Svetový deň vody uvedomili, aký význam má čistá voda pre nás, pre životné prostredie i hospodárstvo a pre celú našu planétu. Pri príležitosti Svetového dňa Zeme si naši žiaci pre svojich spolužiakov pripravili prezentácie, rôzne úlohy, projekty o ochrane prostredia, o šetrení vody a rôzne pracovné listy.

Osmači sa rozdelili do skupín po dvoch

žiakov a tieto dvojčlenné skupiny prezentovali projekty v každej triede na prvom stupni a v 5. a 6. ročníku. Cieľom prezentácií bolo poučenie žiakov o znečistení našej planéty, o recyklovaní odpadkov, o histórii Dňa vody a Zeme, a tiež o tom, ako chrániť našu prírodu a ako ju zachovať pre ďalšie generácie. Veríme, že sa im naše prezentácie páčili a zdali sa im zaujímavé. A tiež dúfame, že budú prírodu chrániť a nebudú ju znečisťovať.

Najakatívnejší žiaci boli odmenení cenami, ktoré venovala Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Poprad.

Božena Dická, PVPS, a.s.

Jedinečnú kontajnerovú ČOV majú v obci Bžany – Valkov na Domaši

Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. uviedla v apríli do prevádzky stavbu čistiareň odpadových vôd Bžany – Valkov v prekrásnej prírodnej lokalite na Domaši. Ide o výnimočný projekt a v regióne východnej Európy je s prevratnou izraelskou technologickou novinkou doslova jedinečný. S výstavbou ČOV v tejto prírodnej lokalite prišla VVS v rámci myšlienky priateľského a šetrného prístupu k životnému prostrediu. Pamätnú tabuľu modernému projektu odhalil vo Valkove generálny riaditeľ a predseda predstavenstva VVS, a.s. Ing. Stanislav Hreha, PhD. spolu s izraelským veľvyslancom na Slovensku J. E. Zvi Avineri Vapnim.

„Tunajšia čistiareň odpadových vôd bude využívať jedinečnú technológiu čistenia odpadových vôd v kontajneri, teda v kompaktnej jednotke,“ uviedol generálny riaditeľ Ing. Stanislav Hreha.

Zároveň ocenil, že „nová čistiareň si vyžiadala minimálne stavebné náklady a nezaberá veľkú stavebnú plochu. Realizácia celého projektu stála necelých 500 tisíc eur a hradili sme ich z vlastných zdrojov VVS, a.s.“ uzavrel svoj príhovor generálny riaditeľ pred vyše 50 pozvanými hosťami zo Slovenska a z Izraela. Nechýbal medzi nimi honorárny konzul Izraela JUDr. Peter Frajt, či starostka obce Bžany – Valkov JUDr. Mária Kasičová. Starostka ocenila prínos ČOV kvôli krásnej prírodnej lokalite, ktorú najmä v lete navštevujú tisíce turistov. Obec Bžany sa nachádza v okrese Stropkov, v Prešovskom samosprávnom kraji a leží na západnom brehu vodnej nádrže Veľká Domaša na rieke Ondava.

Hosťi si pozreli kontajnerovú čistiareň odpadových vôd a oboznámili sa so špeciálnou technológiou čistenia odpadových vôd v sprievode Elada Frenkla výkonného riaditeľa izraelskej spoločnosti Aqwise, ktorá projekt realizovala.

V modernej kontajnerovej ČOV, jedinečnej na Slovensku ale aj vo východnej Európe, ide o nízkonákladovú technológiu AGAR® patentovanú izraelskou firmou Aqwise, ktorá bola po prvýkrát uvedená na slovenskom trhu. Tento postup využíva biologický nárast vypestovaných na médiu v podobe nosičov, ktoré aeróbne degradujú rozpustné organické znečisťujúce látky v odpadových vodách. Jedna kompaktná jednotka je v podstate štandardný

nákladný kontajner obsahujúci kompletnú čistiareň odpadových vôd pre prietok od 50m³/deň do 150m³/deň. Technológia čistenia pozostáva z mechanického predčistenia cez biologické čistenie až po separáciu kalu od vyčistenej vody. Vyčistená voda spĺňa všetky požiadavky na vypúšťanie ako z hľadiska BSK5, tak aj z hľadiska celkového obsahu dusíka. Procesy čistenia sú jednoduché, plne automatizované s minimálnym zásahom obsluhy.

Kontajnerová ČOV funguje navyše bez zápachu, v budúcnosti je možné jej kapacitu zvýšiť pridaním ďalších kompaktných jednotiek na rovnakom mieste,

prípadne ju celú bez problémov rozobrať a premiestniť. Odborníci oceňujú, že sa dá ľahko dodať a inštalovať aj vo vzdialených, ťažšie dostupných lokalitách. Takisto má automatizovanú prevádzku a účinné riešenie stability, ktoré je odolné voči hydraulickému šoku, toxickému šoku a vysokej ekologickej záťaži.

Mgr. Monika Murová
Foto: Marián Horňák

SITUACE V NAKLÁDÁNÍ S KALY Z ČISTÍREN ODPADNÍCH VOD

Článek je rozšířeným zpracováním prezentace přednesené v rámci doprovodného programu 19. mezinárodní vodohospodářské výstavy VODOVODY-KANALIZACE 2015.

Čistírenský kal z ČOV je jedním z konečných produktů čištění odpadních vod a vzniká jako jeho nevyhnutelný odpad. V procesu klasického čistírenského postupu se většina z přivedeného znečištění v odpadních vodách převádí do kalů. Produkci kalů nelze zcela zabránit, je však možné výběrem technologie zmenšit jejich množství.

Zpracování a nakládání s kaly je jedním z nejdůležitějších problémů čištění odpadních vod. Čistírenské kaly jsou složitou heterogenní suspenzí anorganických a organických látek usazených z odpadních vod nebo vzniklých při technologických procesech čištění odpadních vod. Jsou bohatým zdrojem organické hmoty a základních živin i stopových prvků a díky zvýšenému obsahu fosforu a dusíku mají hnojivý účinek, podobně jako organická hnojiva. Podstatná je také energetická hodnota, která však naráží na řadu složitých technických problémů, a to zejména s ohledem na vysoký podíl vody a obsah těžkých kovů.

V České republice je problematika kalů promítnuta do zákona č. 185/2001 Sb. o odpadech a do řady jeho prováděcích právních předpisů. Jedná se zejména o vyhlášku č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, vyhlášku č. 381/2001 Sb. Katalog odpadů, vyhlášku č. 382/2001 Sb. o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě, vyhlášku č. 294/2005 Sb. o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu a vyhlášku č. 341/2008 Sb. o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady.

Produkce kalů (katalogové čísla 19 08 05 - Kaly z čištění komunálních odpadních vod) v ČR v letech 2009 – 2013 mírně stoupala, ale v posledních dvou letech sledovaného období oscilovala okolo 800 tis. tun kalů ve stavu před odvodněním, kde sušina dosahovala téměř 19 %. Produkce kalů souvisí mimo jiné s počtem obyvatel napojených na ČOV a na průmyslové činnosti. Ze zdrojů MŽP vyplývá, že nejvyšší produkce kalů byla v letech 2009 – 2013 ve Středočeském a Ústeckém kraji a na území Hlavního města Prahy.

Způsoby nakládání s kaly na území ČR závisí na místních a ekonomických podmínkách a také na vlastnostech kalů a možnosti konečného způsobu využití v dané oblasti. V podmínkách ČR se kaly pro svůj vysoký podíl organických látek a minerálních složek nejčastěji kompostují a používají k přímé aplikaci na zemědělskou půdu.

Prvním a základním předpokladem pro použití kalů k přímé aplikaci na zemědělské pozemky je jejich hygienizace, včetně splnění technických podmínek použití těchto upravených kalů na půdu, mezních hodnot rizikových látek v půdě a v kalech a mikrobiologických kritérií pro použití kalů. Kal je možné předat zemědělci k jeho přímé aplikaci až za splnění výše uvedených podmínek a zároveň po jeho hygienizaci takovým způsobem, aby byl snížen obsah patogenních organismů v kalech, a tím zdravotní riziko spojené s jeho aplikací. Neupravený kal není možné na zemědělské pozemky použít a je tedy nutné využít jiného způsobu úpravy nebo nakládání např. kompostováním nebo anaerobní digesce, které musí probíhat jako řízený proces probíhající na základě předem stanovených technických požadavků na vybavení a provoz zařízení.

Během roku 2012 výrazně vzrostlo množství kalů, které byly aplikovány na zemědělskou půdu oproti roku 2011, a to až osminásobně. Tento jev může být také spojen zahájením činnosti řady odpadových společností, které v této oblasti začaly působit. Zvýšený zájem o kaly za účelem jejich přímé aplikace do zemědělské půdy však s sebou přináší řadu úskalí. Opakovaně byly zaznamenány snahy o nelegální aktivity v této oblasti. Zejména se jedná o situace, na základě kterých může dojít k aplikaci neupravených kalů a s tím spojeným rizikem kontaminace zemědělské půdy a plodin, které slouží pro krmné účely. Nedodržení nebo úmyslné porušení legislativy může mít mnohdy vysoký vliv na zdraví lidí a životní prostředí. Snahou MŽP tedy bude eliminovat tyto nelegální situace, a to nejen v oblasti nakládání s kaly z ČOV, ale obecně na poli celého odpadového hospodářství.

Dalším možným způsobem nakládání s kaly z čistíren odpadních vod je je-

ich energetické využití. Na území ČR je ovšem energeticky využito pouze cca 14 tis. t kalu a spáleno cca 800 t kalu (oboje stav před odvodněním). Kaly je možné energeticky využívat nebo spalovat bez využití energie samostatně, nebo spalovat s energeticky bohatším palivem. Postup závisí na mnoha faktorech, především na složení čistírenského kalu, na původu a kvalitě přísad, typu kotle apod. Nově získávané zkušenosti se spalováním samotných kalů z ČOV jsou zatím stále problematické a potvrzují celkovou ekonomickou náročnost tohoto způsobu nakládání s kaly spolu s vysokými požadavky jak na kvalitu přípravy a výstavby nově navržených investic, tak na jejich provozování.

Kaly z čistíren odpadních vod jsou pro své vlastnosti vyloučeny z ukládání na skládky odpadů všech skupin. Zpracování kalů do půdy (kompostování a přímá aplikace kalu) zejména s ohledem na ochranu zdrojů pitné vody a obavy před ohrožením zdraví a životního prostředí bude více sledováno. Za perspektivní způsob zpracování kalů je považováno jejich termické zpracování. Za účelem zlepšení nakládání s kaly je nezbytné více sledovat a hodnotit množství kalů z čistíren odpadních vod a množství těchto kalů využitých k aplikaci na půdu (kompostování a přímé použití kalů na zemědělské půdě).

Dále je podstatné zlepšit na základě nové legislativy kontrolu stanovených mikrobiologických a chemických parametrů a důsledně kontrolovat kvalitu upravených kalů určených k aplikaci na půdu. Je nutné se zaměřit na monitorování obsahu reziduí léčiv a přípravků osobní hygieny v odpadních vodách a jejich průniku do kalů z čistíren odpadních vod. Na základě výsledků výzkumu kalů průběžně navrhovat a realizovat opatření k nakládání s kaly z ČOV s ohledem na ochranu lidského zdraví a životního prostředí. V neposlední řadě by měla být směřována podpora k energetickému využívání kalů z městských, příp. i dalších čistíren odpadních vod s odpovídající produkcí kalů.

Ing. Kristýna Husáková
Ministerstvo životního prostředí, Odbor odpadů
e-mail: kristyna.husakova@mzp.cz
foto: archiv redakce

Miesto pre Vašu prezentáciu

Vydavateľ: Asociácia vodárenských spoločností, Prešovská 48, 826 46 Bratislava
Redakcia: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, 040 11 Košice, +421 55 677 00 76
tel./fax.: penelopa@penelopa.sk
e-mail: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, 040 11 Košice +421 55 677 00 76
Príjem inzercie: obchod@penelopa.sk
tel./fax.:
e-mail:

Vozidlá a mechanizmy operatívne, prehľadne a efektívne

Modul informačného systému CG PTIS

Doprava a mechanizácia

www.corageo.sk

Odbúranie
papierovej rezervácie,
evidencie a tlače
žiadaní na prepravu

Dvojstupňové schvaľovanie
a rušenie žiadostí o rezerváciu

Riešenie konfliktných situácií pri
rezervácii mechanizmov a automobilov

Prepojenie žiadanky s modulom Údržba

Evidencia kontrol k automobilom a mechanizmom

Verifikácia jazd podľa GPS záznamov vozidla

Presná lokalizácia trasy vozidla v Google Maps

Ekonomické vyhodnocovanie efektivity dopravy

CORA GEO

A. Kmeťa 5397/23
036 01 Martin

tel.: 052/2851 411
obchod@corageo.sk

BEPAX, s.r.o., Rovná 4242/5, 058 01 Poprad

IČO: 36 680 702, DIČ: 2022246424, IČ DPH: SK2022246424

HLAVNÁ ČINNOSŤ SPOLOČNOSTI

- verejné inžinierske siete, výstavba - voda, kanál, plyn vrátane prípojk
- technologické stavby
- vodárenské a kanalizačné čerpace stanice, vodojemy
- spevnené plochy a parkoviská
- drobné stavby

BEZVÝKOPOVÉ TECHNOLOGIE

PIPEBURSTER : T70, T175

- stroj vhodný na bezvýkopovú metódu (relining, berstlining)
- ťažná sila strojov od 70 do 175 metrických ton
- dimenzia potrubia od DN60 do DN700
- sanovaný materiál: tvárna liatina, sklolaminát, PE, oceľ, PVC
- sanačný materiál: tvárna liatina so zámkovými spojmi, polyetylén opláštený RC

KONTAKT: pevná linka: 052/778 43 45 mobil: 0918 768 008
fax: 052/778 43 47 web: www.bepax.sk

PRAKTIK PUMP

Profesionálny partner pre čerpace technológie

www.praktikpump.sk

Praktikpump, s.r.o. sa zaoberá návrhom, projekciou, výrobou a dodávkou priemyselných agregátov, miešadiel, dúchadiel, prietokomerov a komplexných úpravni vôd. Ponúka služby v oblastiach diagnostiky a optimalizácie čerpacej techniky, konzultačnú a poradenskú činnosť v každej fáze projektu.

Spoločnosť je súčasne poskytovateľom autorizovaného záručného a pozáručného servisu, tiež údržby a opravy existujúcich zariadení. Zastupuje desiatky svetových výrobcov a značiek, zároveň ponúka čerpadlá vlastnej značky Praktikpump.

PROFESIONALITA

FLEXIBILITA

KOMPLEXNOSŤ

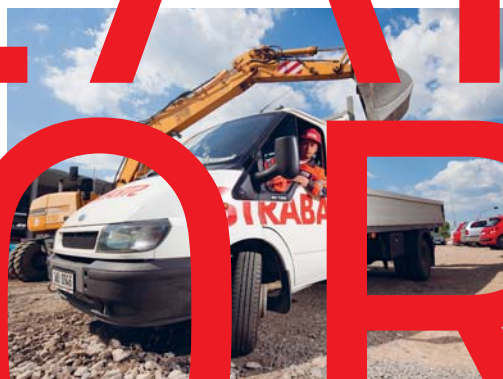
ČOV Moldava nad Bodvou

ČOV Spišská Nová Ves

TEAMS WORK.

STRABAG Pozemné a inžinierske staveľstvo s.r.o. je stavebná spoločnosť s viac ako 50 ročnou tradíciou v stavebnej výrobe na Slovensku.

- dodávka a realizácia stavieb na kľúč
- realizácia inžinierskych stavieb
- výroba a montáž prefabrikovaných konštrukcií
- rekonštrukcie historických a pamiatkovo chránených stavieb

www.strabag-pozemne.sk

STRABAG
TEAMS WORK.

STRABAG Pozemné a inžinierske staveľstvo s.r.o., Mlynské nivy 61/A, 820 15 Bratislava
Tel.: +421 2 3262 1111, strabag-pozemne@strabag.com